

21. 18/53

Čena 12 dinarjev

GLAS GORENJSKE

čestita vsem svojim bralcem in
sodelavcem, vsem delovnim kolektivom
in vsem delovnim ljudem naše
socialistične domovine
k Prazniku dela - 1. maju 1953

POZDRAVLJEN, PRAZNIK! — GLAS NAŠIH BRALCEV

27. april - Kongres Fronte - Prvi maj

Trije prazniki, ki vse terjajo svojo. Zato se odslej imenuje slovenski in vznešeni besed. Socialistična zveza delovnega ustavimo, zamislimo v preteklost in prihodnost, ob katerih se ljudstvo.

Ceprav ima danes nove naloge in bogatejše smotre — saj je postala osrednja torišča našega političnega življenja, — je še vedno ostala tisto, kar je bila Osvobodilna fronta, — politična organizacija vsega slovenskega ljudstva. Ni naključje, da je tudi njen kongres pridel na dan, ki nas spominja na tradicijo, na dan, ko smo praznovali obletino ustanovitve Osvobodilne fronte.

Dvanajst let je že stara naša Osvobodilna fronta. Dvanajst nevarnih, junaških, težavnih let, let uspehov in žrtev, in vendar — dvanajst tako kratkih let! Saj je v teh kratkih dvanajstih letih naš narod napravil pot, kakor je prej ni v stoljetju.

V teh letih je Fronta v osvobodilnem boju strnila v sebi vse slovenski narod in mu z idejo znanstvenega socializma pakazala jasno perspektivo svobodnega in lepšega življenja, — dejanje, ki so se mu približali komaj lahko kmečki upori. Skovala je tako trdno enotnost vsega slovenskega naroda, da so si ob njej polomili zobe vsi požrešni gobci iz tujine in preteklosti — okupator in vsi tisti predstavniki preživelih družbenih sil, ki so se po logiki revolucionarne vojne našli v njegovem objemu kot zvesti lajkai in tatoi ljudske pravice.

Ob močni edinstvi in duhovni dozorelosti slovenskih Osvobodilnih fronte in vsega jugoslovenskega ljudstva so si polemile zobe tudi sovražne sile novih, kominformovskih agresorjev iz Sovjetske zveze. Enostnost in zrelost naših narodov sta jih zavrnili že v samem početku in omogočili, da naša domovina tudi v sebi sami doseže odločilno zmago nad nevarnimi birokratskimi, proti-ljudskimi in v bistvu kontrarevolucionarnimi težnjami, ki so ogrožale naš svoboden razvoj.

S tem so bile mogoče vse tiste spremembe, ki so v zadnjih letih zagotovile, da je naša Osvoboditev iz leta 1945 postala resnica, dejanska, dokončna. Osvobodilna fronta je torej častno opravila svojo prvobitno osvobodilno poslanstvo v tolikšni meri, da lahko spremenila svoje ime.

Ljudska fronta Jugoslavije se je pri priči pridružila, ko je Komunistična partija začela boj za obrambo socializma in načel internacionalizma, socialistične morale in demokracije. Smotri, ki so se nam 1. 1941 zdeli kot svetla, a meglejna prihodnost, so sedaj dobili jasne konture, znanstveno točnost. Ljudska fronta je v tem boju dosegla, da je vse ljudstvo sprejelo idejo socializma za

Sovjetski zvezi. Jugoslavija milijonskim mnogicam vrlja novo zaupanje v socializem, — v dejstvo, da je na svetu pot v tisto družbeno ureditev, kjer obstaja družbeno lastništvo proizvodnih sredstev, brezrazredna družba in resnična demokracija brez strank, s tem pa tudi glibota svoboda za vsega človeka.

Zaradi vsega tega smo ob letošnjem prazniku lahko zadovoljni in ponosni na svojo domovino.

1. maj, praznik dela, je pred stičnih idej na vsej zemeljski obli.

Naš 1. maj bo vsekakor zelo slovesen, saj ga lahko praznemo po mili volji kar več dni skupaj. Vzlic temu, da tovarniški stroji med praznovanjem stope, bo naš delavec plačal kakor druge delovne dni. Kakšna razlika od nekdaj!

Med ogromno množico delovnih ljudi, ki bodo z manifestacijami in skupnimi izleti v prirodo in k morju proslavljali svoj praznik, je tudi nekaj takih, ki bodo hoteli prav ta dan manifestirati svoje nasprotovanje proti sedanji družbeni ureditvi z bojkotom praznika. Otroci nekaterih delavcev hodijo 1. maja v kar se da zamazanah in slabih oblekah, medtem ko jih je videti ob praznikih, ki jih je papež že pred več kakor štiridesetimi leti odpavil, v »zakmašnih gvatih«. Njih matere in očetje dobro vedo, da se morajo prav ljudski revolucionari — to pa je vodil in še vedno vodi delavski razred, ki si je izbral 1. maj za svoj praznik! — zahvaliti, da so njih otroci preskrbljeni z vsem, kar potrebujejo.

Tako ženske in na žalost tudi moški najbrž ne pomislijo, koliko milijonov žrtv je bilo treba, da smemo 1. maj praznovati. Mar nas niso žandarji vseh bivših režimov preganjali, če smo manifestirali javno? Celo rdeče zastave so nam brani, ter preganjali napredno mladino, ko je zažigala kresivo na predvečer delavskoga praznika. Tik pred vojno so žandarji oprezovali okoli hišne slenevne delavca.

Vse to je že daleč za nami, zato je 1. maj poln radosti nad zmago delavskoga razreda pri nas. In kdor na ta način načaš dela, izvija revolucionarno zavest poštenih delavcev vsega sveta in pluje na žrtve delavskoga razreda, torej tudi na žrtve naše ljudske revolucije!

J. M.

Jesenice se bodo razvile v pomembno turistično središče

(Nadaljevanje in konec)

Kopališče bo z uslužnostmi podjetji tako povezano, da bodo obiskovalcem lahko že med kopanjem očistili obleko, čevlje, perilo in jih postregli s prigrizkom ali pišča. Tako jato si bo kopalec lahko privoščil počitek pod košatimi konstanji v lepo urejenem parku med kopališčem in tovarniško restavracijo. Tu bo tudi prostor za parkiranje vozil in koles.

Tretja pomembna turistična in športna naprava, ki bo že letos dograjena, bo žičnica na Možaklju. Delo je že v polnem razmahu. Jeseniški železarji bodo izdelali žično vrvo in nekatere dele. Žičnica bo opremljena z dvema gondolama za 12 oseb, njen vzpon pa bo 600 m. Strokovnjak ing. Kostanapfel jo je projektiral tako, da bo po konstrukciji ena najmodernejših žičnic v Evropi.

Vsi opisani objekti so v ospredju jeseniške dejavnosti za letošnje leto. Vendar to še ni vse, kar so si Jeseničani zamisli. Njihov program je obsežnejši in bo v celoti realiziran v 5 do 6 letih. V ta načrt so zajete Jesenice z vso širšo okolico. Zgraditi nameravajo n. pr. pomožna igrišča na Javorniku, Dobravi in Hrušici, strelišča na Jesenicah in Javorniku, letno gledališče, hotel pred železniško postajo na Jesenicah, ki naj bi imel kavarno, restavracijo in tujiske sobe s 150 posteljami. Nameravajo pa speljati še žičnico od novoprojektiranega športnega doma do letoviških krajev Planine in Črnega vrha nad Jesenicami ter žičnico, ki naj bi olajšala dostop na prekrasna smučišča na Rožci, kjer bodo zgradili nov planinski dom.

Da bi delovnemu človeku nudili čimveč možnosti za primenitve, bo delovni človek na Jesenicah do večera kar pri njih, on pa se je izgoverjal, da ima še precej pripraviti, in odšel.

Popoldne ga je Pipanova opazila, ko se je z nekimi civilisti počasi peljal v avtomobil mimo njene in Sušnikove hiše. Cež kaka 50 metrov se je avtomobil ustavil in Krofel je pri avtomobilu nekaj popravljal.

ren oddih in razvedrilo, bodo zgradili hotel z restavracijo in čolnarino tudi ob obrežju jezera, ki je nastalo po gradnji hidrocentrale v Mostah pri Žirovnici.

Vsi našteti načrti dokazujojo, da si Jeseničani prizadevajo, spremeni svoje mesto v pomembno turistično in športno središče, v katerem bi sile hrvati našel dovolj razvedrila. Da bo vse delo v rednu potekalo, so Jeseničani postavili v odbor za gradnjo športnih objektov res najprizadovnejše in strokovno najspobnejše ljudi.

Doslej je naletel ta odbor na razumevanje pri vseh oblastnih organih, zlasti mu pomaga predsednik mestnega občinskega sveta za komunalno dejavnost tovariš Lojze Božič. Za stvar pa se je navdušil tudi direktor jeseniške železarne toy. Ropret in vsi drugi vodilni člani tega podjetja. Sicer pa se vsa jeseniška javnost navdušuje za nove načrte. Mladinci so sklenili žrtvovati v letošnjem letu 50 tisoč prostovoljnih ur za gradnjo. Tudi športniki in člani drugih organizacij razpravljajo o pomoči graditeljem.

Jesenice bodo tako nastale mesto z edinstvenimi športnimi napravami. V enem samem dnevu si bo mogoče ogledati nogometno ali lahkoatletsko tekmo, uživati ob dresalni reviji ali razburljivem hokeju in še isti dan spremljati plavalni nastop ipd.

Zanimivo je, da nihče od organizatorjev ni vprašal, kako bodo prišli do sredstev za gradnje, ki zahtevajo ne sto tisoč, ampak milijone dinarjev. Zagotovili so si le sredstva za začetna dela. Vse drugo-

pozno obvestili. Namesto Prašnikarja je bilo iz Kranja kakih 100 nemških policistov in gestapovcev. Pred vasjo so zapustili svoje avtomobile in se v belih haljah priplazili po vrtovih naravnost k hišama Sušnika in Pipana. Obkolili so obe hiši, sprožili straten ogenj, nato pa vse skupaj zažgali.

Iz meteža se je rešil le Šiška. Pipan in Zlate sta bila ranjena in ujeti. Pozneje so ju v Begunjah ustrelili kot talca. V goreči Pipanovi hiši je požar zajel ženo in tri otroke. Mati in njen 16 letni sin Janko sta živa zgorela v plamenu. Nek vaščan je po na-

sin. Strahotno izmučen je v Begunjah zatevil, naj ga čimpire ustrelijo.

Se isto noč sta pobegnila iz Senčurja Jože Stružnik in Rudolf Zorman, ker sta bila v nevarnosti, da ju zaradi izdajstva priimejo Nemci. To so tudi poizkušali, vendar že prepozno.

Napadi na četo

Ko se je Šiška še pred jutrom vrnil v četo in jo opozoril na nevarnost, je bila že v strogi pripravljenosti. Protiv Vogljam je bila takoj poslana patrulja. Kmalu se je spopadla z Nemci, ki so iz vasi prihajali v gozd. Streljanje je četo opozorilo. Umaknila se je pod hrib in se tako izognila spopadu sred ravnine in v snegu, ki so ga Nemci brez dvoma hoteli doseči.

Prav takrat se je v okolici Dupelj zbrala nova skupina partizanov. Med njimi so bili Janez Perko in Peter Debeljak iz Dupelj, Jože Fink iz Tržiča, Stanko Mlakar in Anton Zupan iz Senčurja. Ta skupina je prišla po dražgoški borbi iz Cankarjevega bataljona in se vborila pod Kapnikom v Udnem borštu. Ves čas, ko je bila ta Perkova skupina v Udnem borštu, je bila povezana z aktivistom Alojzom Zupanom iz Dupelj. Pri njem je bila glavna javka. Z Zupanovo pomočjo so se februarja in v začetku marca skupini pridružili znani aktivisti Ivan Stroj in Stane Pavlin iz Podbrezij in Janko Pucej iz Kranja.

Sredi marca je skupina nastopila proti izdajalcu Nandetu, čevljaju v Zadrugi pri Dupelj. Nemci je bil obvestil, da ponoči partizani hodijo mimo njegove hiše. Nemci so pri njegovi hiši postavili zasedo, v katero sta že čez nekaj dni padla Janko Pučelj in še nekdo. Oba sta bila ranjena. Da bi ostro opomnili izdajalstvo, so partizani fiz te skupine takoj likvidirali izdajalca Nandeta.

Popravek: V 3. odstavku 6. stolpca 3. nadaljevanja Čanka »Rojstvo Kokrskega odreda na Komatevri nad Jezerskim kliniju rešil mlajša otroka, 11 letnega Viktorja in 5 letnega Rozika. Oba sta še danes živja. Takoj je bil aretiran Martin Sušnik, ki je pozneje podlegel v Dachauu. Ranjeni Pipan je moral stati poleg svoje hiše in obkrožen od gestapovcev gledati, kako mu v groznih mukah v plamenih umirata žena in

Dobro ohranjena bolnica Kokrskega odreda na Komatevri nad Jezerskim

V resnici je le razkazoval teren gestapovcem. Preprosta ženica tudi tedaj še ni zaslužila prevare.

Točno ob 10. uri zvečer so bili pri Sušniku že zbrani Janez Pipan in partizana Šiška in Zlate. Manjkal je le Prašnikar Franc Štefe, ki je prišel na javko, ker so ga pre-

ROJSTVO KOKRSKEGA ODREDA

Isti dan, ko je bil ujet Anton Štefe, je odšel v ilegalno tudi Janez Pipan iz Senčurja. 25. februarja je moral zdoma tudi Valentín Kokalj. S seboj je vzel 16 letno nekajno Ančko Kokaljevo in svojega pomočnika Janeza, ki je bil doma iz okolice Bleda. Kokalj Nemcem ni pustil drugega kakor prazno hišo. Vso hrano je bil prej znosil v četo.

V tem času se je Kokrska četa, prej razdeljena na desetine, spet sestajala v Vogljanskem gmajni. Utaborila se je ob edinem studencu, ki teče po sredi tega velikega gozda. Ko so v četi izvedeli za pobeg Janeza Pipana in Franca Štefeta v ilegalno, so sklenili, da se 8. marca sestanejo pri Martinu Sušniku in Senčurju s Francem Šiško-Crtom in poznavalcem tamkajšnjega terena, Janezom Zlatetom.

V zadnjem hipu se je vmešal izdajalec.

Prišlo je do enega najbolj tragičnih dogodkov v Senčurju v teku vse širiletnje vojne.

Mati in sin v goreči hiši

8. marca je prišel k ženi ilegalca Janeza Pipana že omenjeni izdajalec Edo Prašnikar (prej pomotorja imenovan Krofel), ki je 3. februarja pobegnil iz Kokrske čete in se javil Gestapu. Žena ga je poznala kot partizana, ker se je še pred svojim pobegom nekoč zgasil pri Pipanovih. Izmisli si je zgodbo, da se je izgubil in da sedaj išče zvezo, da je v stalni nevarnosti pred Nemci itd. Vprašal je po možu in kako naj pride nazaj k partizanom. Ker ni izvedel ničesar, je šel še k aktivistu Jožetu Stružniku. Tudi ta mu ni ničesar povedal. Spet se je vrnil k Pipanovi in toliko časa sitniral, da se je žena vdala in mu povedala, da je njen mož ravnokar pri sosedu in da zvečer odide, ker ga bo takrat nekdo odpeljal v četo. Povabila je Prašnikarja, naj ostane

KAKO BO KRAJN „ZAPRAVIL“ MILIJONE

Pojasnilo tistim, ki nalašč ali iz nepoučenosti ne vedo, kam bo šlo 591 milijonov

Pogled na Kranj s Kalvarije

Brez posebnih pomislekov lahko trdimo, da Kranj od leta 1914 ni doživel nekih bistvenih izpремemb v pogledu komunalne ureditve. Tedaj je bilo v Kranju kakih 4500 ljudi in z ozirom na njih potrebe so bile zgrajene tudi vse komunalne naprave — kanalizacija, vodovod in drugo. Pri tem je ostalo dolgo vrsto let in lahko bi rekli — vse do danes Edino, s čimer se lahko »ponaša« starja občina, je zasilna ureditev javne razsvetljave in deloma kanalizacije. Kaj več ni bila zmožna storiti, ker so se privatni interesi občinskega mož kosali z njih javno dolžnostjo. Namreč, vsako forsiranje večjih komunalnih del bi zahtevalo večje dajavitev in takoj poseglo tudi v njih žep. Zato morajoči potičenja, ki so

lahko bili rekli — vse do danes. Med obema vojnoma je prebivalstvo Kranja hitro naraščalo, zlasti po letu 1922, ko je industrija privabljala mezdne delavce. Delavcem so sledili trgovci, gostilničarji in različni uslužnostni poklici, ki so bili v »skrbe« za blagor številnega proletariata. Vendar nikoli ni bilo na razpolago denarja, s katerim bi povečali zmogljivost komunalnih naprav in tako zadostili najosnovnejšim potrebam novih prebivalcev, ki jih narekuje življenje v mestu. Kdor je »uzival na kljunjenost« kapitalističnega režima in si lahko z lastnim denarjem zgradil hi-

lastnim denarjem zgradil hišico, si je moral sam urediti tudi vse ostalo. Na staro vodovodno omrežje je priključil lasten vod, napeljal električko, kanal pa speljal po najbljžji poti do Save ali Kokre ali mestne mreže. Tako se lahko Kranj ponaša s čudovitim labirintom različnih omrežij, ki jih odlikujejo vse lastnosti a manjščnosti. In prav temu se lahko zahvalimo, da nam danes primanjkuje vode, kajti prehoda.

Šele po dvajsetih letih je Kranj prvič dobil nekaj »po-membnejšega« in res novega. 1938. leta so zgradili kopališče in hkrati zaključili podnebo obdobje komunalnih graditev pod vladjo »Njegovega veličanstva...«. V tem času je Kranj trikrat povečal število svojega prebivalstva!

nes primanjuje vode, kaj te le-ta se izgublja v neštetih ce-veh in cevkah, zlasti pa v mr-tvih rokavih.

Mestne občine ni to prav nič spodarstva in vojaškega potenciala! Elementarne nezgodoblažejo vsega v svetu in ko-

gradili industrijo, pa je bilo hladna vojna v svetu in ko

Graditev stanovanjskega bloka na Zlatem polju

leta zgrajeno kakih 100 stano-
vanj, ostanek pa v prvih mese-
cih prihodnjega leta.

Tako govorje Številke, — kaj pa pravijo tovarisi odborniki o tem vprašanju. Prizadelo jih je, ko so čuli očitke in so na sledenč način utemeljili svojo »politiko stanovanjske graditve«: Vse, kar smo storili in še bomo, smo razpravljali z volivci in dobili njih pristanek. Kar se je dalo največ sredstev, smo namenili stanovanjem. Mestna občina je od 466 milijonov dala 234, podjetja pa iz lastnih sredstev 125. Več ni mogoče, ker ni na razpolago niti dovolj strokovnih delavcev (zlasti zidarjev!) niti dovolj gradbenega materiala (cementa, suhega lesa). Računalniški poskus je vendar

Ceste kanali vodoprovod

Po svojem pomenu slede ti objekti takoj za stanovanji, zato bo zanje porabljeno 76.5 milijonov din. V kako kričečem stanju se nahajajo, smo skušali opisati že v začetku, zdaj pa še dodajmo, da so se ceste lotili celo Nemci, kar je prav gotovo dokaz več, čeprav problematičen.

tačko prav, kajti njih edini smoter je vedno bil — s čimmanjšimi stroški izkorističati delovno silo in ustvarjati čimvečje profite. Neznačni davki, ki so se stekali v občinsko blagajno, so komaj zadoščali za različna pomembna in vzdrževalna dela minformovska agresija na naših mejah! Pičilih osem let je že si lahko privoščimo več kot pol milijarde dinarjev za ureditev komune, v kateri živi majhen del jugoslovanskega prebivalstva! — Pa pustim te napovedišči, žeprav je v

Prešernov trg bo dobil dostojen videz

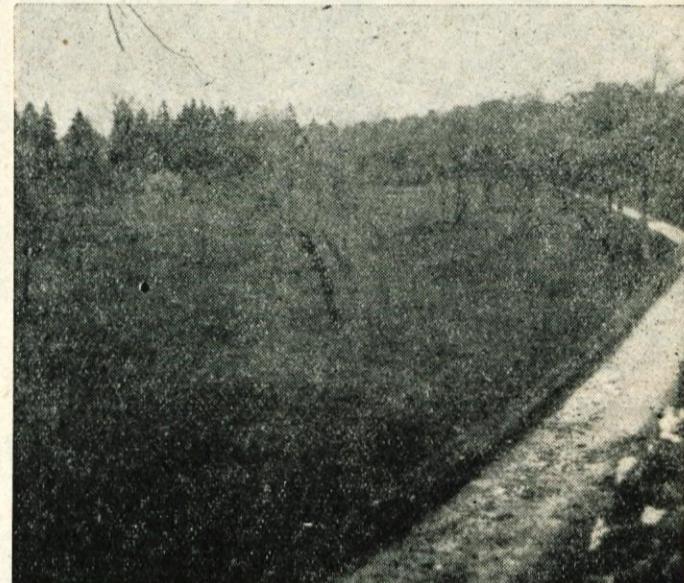
sih dobro osvežiti spomin, da bi bila sodba pravičnejša, in poglejmo, kaj snuje na ščinski odbor s tolikšnim denarjem.

Kranjčani imajo priložnost, vso dejavnost zasledovati na lastne oči in tako zvani investicijski program jim je znani z zborov volivcev, ko so o njem razpravljali in ga pravzaprav sami sestavili, toda vsa ta dejstva niso zadostna, da bi se izognili kritiziranju, češ denar zabijajo v tla (»Pavliha« je postal glasilo teh nergačev!), stanovanja, ki so nam tako potrebna, pa ne gradijo. Skozi vsa ta leta smo se že navadili, da imamo nekaj profesionalnih »kritikastrov«, ki vsak u-krep ljudske oblasti zlonamerno izmaličijo in širijo nezadovoljstvo (»Psi lajajo, karavan gre dalje« — pravi arabški pregovor!), toda sedaj gre v precejšnji meri tudi za ne-poučenost, kar zadeva vse tiste, ki jim zbori volivcev niso manj.

Najacev vodovoda na Itapi, v Stražišču gradijo vodovod, ki bo gotov novembra, kajti uspeli so preskrbeti domače črpalne naprave namesto italijanskih, za katere bi rabil 90 milijonov deviznih dinarjev; na Primskem, Klancu, Gregorčičevi cesti in nekaterih manjših mestih pa so položili 1630 metrov cevi, obnovili 300 svetlobnih teles (svetiljk) in napeljali 350 kg nove žice in končno zasadili so 1000 dreves in grmov.

Načrti načrtujejo, da v Kranju strokovnjakov potrebujejo Kranj dva glavna odvoda, ki naj bi šla po strugah Kokre in Save, z izhodom pod tovarno »Zvezda«. Vendar direkcija ne bo čakala dokončnih načrtov, temveč bo uredila zbirne kanale po vseh cestah, ki jih bo letos popravljala ali na novo zgradila. Hkrati bodo zamenjali tudi vodovodne cevi, ki so stare nad 40 let, stražiški vodovod pa bodo zvezali s kranjskim,

Poizkusimo dati jasno sliko o razdelitvi teh sredstev, kar bo najboljši odgovor »nezadovolježem«, našim odbornikom pa v pomoč in oporo.

Končno ho ta otok služil liudstvu.

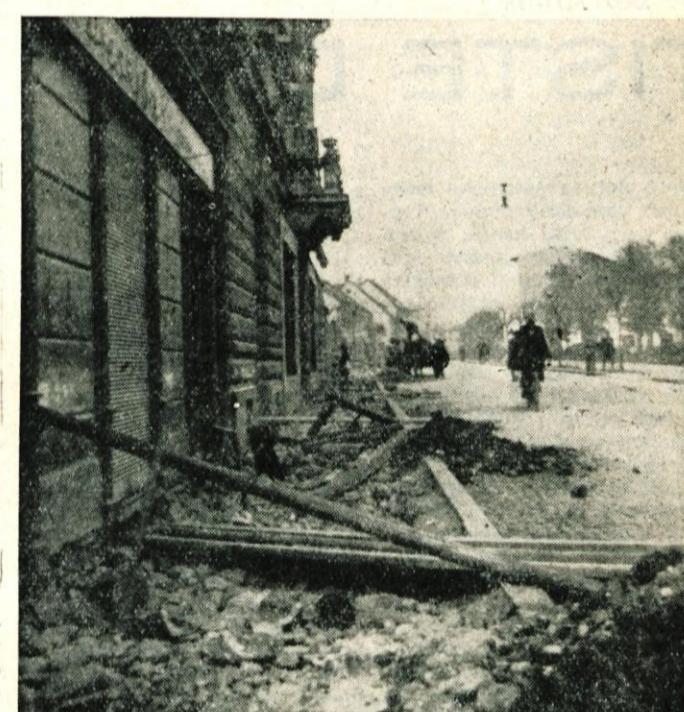
Vzporedno s temi deli se je začelo urejanje starega Kranja. Celotno ureditev snuje arh. Plečnik, ki je že izdelal načrt za Savski breg. Na vrhu Savskega brega bo v kratkem stala lepa ploščad (v višini Cankarjeve ulice), ki bo okrašena s stebovjem in ograjo. Z nje bodo vodile kratke stopnice, pod njo pa bo moderno javno stramišče. Plečnik že snuje načrt za temeljito ureditev Pungrata, ki se je bodo lotili še letos, nakar bodo v etapah skozi 5 let urejali še ostale dele starega mesta.

da bo slednjemu v pomoč. Sicer pa je tudi za vodovod potreben temeljiti načrt. V letosnjem programu so naslednje nove ceste: Tiskamina — kolodvor — Planika, Primskovo — pokopališče — Čirčče, Savska cesta in cesta v Struževu s propustom. Prva je že tako slaba, da je ni mogoče več popravljati, zaradi velikega prometa pa jo je treba celo tlačovati. Druga pa ima svoj pomen v tem, ker bo znatno razbremenila Jelenov klanec, kajti po njej bo bliže od kolodvora do Primskevega,

Temeljite preureidlitev kamanov se sedaj še ni mogoče lotiti, čeprav ima mesto pri 54-tih kilometrih cesta le 6 km kana-

Ostali javni objekti

Letos se bo začelo graditi tudi nekaj večjih objektov, ki pa jih ne bo mogoče dokončati. Takošni objekti so Sindikalni dom, šola v Stražišču, tekstilna šola in mestna pekarna. Pravtako ne bosta dokončana Zdravstveni dom in mestna knjižnica, ki jo že gradijo. V času šolskih počitnic se bodo lotili tudi gimnazije in jo popravili, pred tem pa bodo že začeli graditev brv, ker morajo biti že v maju zabiti piloti zaradi naraščanja vode v jeniju. Letos bodo tam uredili le še park, naslednjih letih pa bodo Kranjčani na otoku našli obilo zabave. Tam bo kopališče, drsalnišče, stadion, igrišča, restavracija, zabavišče, plesnišče, letni kino, sprehajališča itd. Zato tudi ne bo letos zgrajen večji stadion, temveč bo Korotam dobil le novo igri-

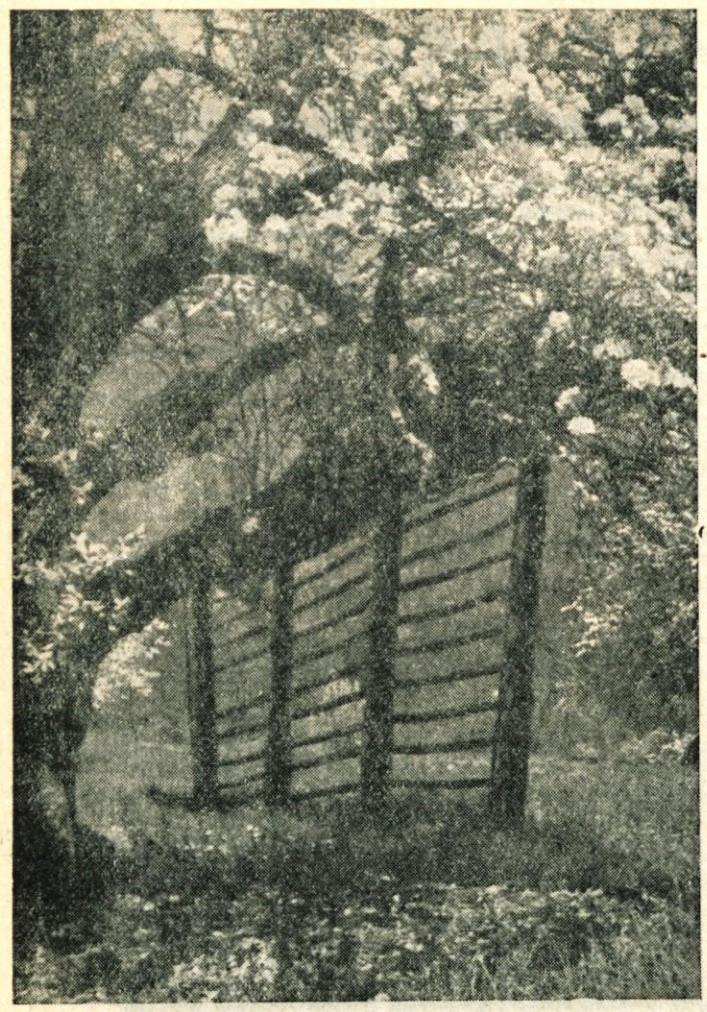
Med uvozovkami novih plečnikov na Karoški cesti

komčali novo javno stranišče ob osnovni šoli in novo otroško igrišče na vrtu otroškega vrtca »Janina«. Vzopredno s tem bodo urejali park in okolico še ob kopališču. Tako bo ta otok, s katerim se lahko počašča redko katero mesto na svetu (vsakokrat pa bi ga že zdavnaj izkoristilo!), provzročil

Zlatega polja. »revolucijo«

VSEM GRADITELJEM SOCIALIZMA ČESTITA LOMO KRAM! K PRVEMU MAJU!

Do sledovih starih Slovanov

Pomlad pod Storžičem

Foto: Lucijan Berjak

Njena dejavnost naj bo vzor

Prav je, da se ob prazniku zlasti pa marljivi igralci dramske sekcije. O njih nedavni upravitelji Držicevega »Dunda Maroja« smo že pisali, to pot katerimi zaslužijo posebno priznanje tovariši iz Stražišča,

zlasti pa marljivi igralci dramske sekcije. O njih nedavni upravitelji Držicevega »Dunda Maroja« smo že pisali, to pot katerimi zaslužijo posebno priznanje tovariši iz Stražišča,

pa dodajmo, da se ob delu te-

dujejo vsi naši amaterski odr. To velja tako za izbor repertoarja, kot za globoko doživeto in kvalitetno interpretiranje, ki že vsebuje odlike prave umetnosti.

Tu imamo ostalino do zdaj

Franci Triler, Mirko Perne in Jože Pegam kot Pomet, Bokčilo in Popiva v stražiški uprizoritvi Držiceve komedije „Dundo Maroje“

Lin Armik

TISTE DNI...

(Fragment)

Tiste dni so jeseniške ceste izgubile vsakdanjo podobo. Težkega valovanja, ki jih je napolnjevalo kakor težka siva reka, ko so prihajali delavci v tovarno ali iz nje, ni bilo. Po cesti so krožile le žandarmarske patrulje s šrepimi poledi, ki pa kljub temu niso mogle skriti zatajevanega strahu, čim so se srecale s preizajočimi očmi mimočodočih.

August Praprotnik, ljubljanski bankir in solastnik Westnove tovarne, se je pravkar vrnil s pogajanj. Preizirljiv nasmešek, ki mu je igral na ustih pri dan stavke delavstva javninskih valjarn, mu je izginil z obraza in njegove ustnice so izražale gnev, ko so jeseniški delavci ustawili tovarno in takoj onemogočili lastnikom, da bi zlomili stavko.

Ko je vstopil Praprotnik v kazinsko dvorano, pred katero sta stražila dva orožnika, se je ob oknu zganila postava starejšega rdečelasega moškega. Dvoje vodeno plavih, strogo preračunljivih oči se je zazrlo v prišleca. Njegove ustnice niso odzdravile, ampak so se

zganile samo v suho vprašnje:

— Wie?

Praprotnikov obraz je postal skoro ponižen, saj je govoril z drugim največjim delničarjem jeseniške in javninske tovarne, z Nemcem Pfeifferjem. To Praprotnikovo ponilnost je izražal tudi glas, ko je pojastjeval oholem Nemcu najnovi položaj.

Ne popustijo. Pravijo, stavka je zakonita in da imamo mi že tako dovolj dobička od njihovega dela in da bi nam ne bilo težko ugoditi njihovim minimalnim zahtevam.

— In kaj sta storili vi?

— Nisem popustil... Toda vsi naši dosedanji načrti, da bi stavko zlomili, so se izjavili. Inženir Wagner, ki je nagovarjal delavce, da bi se vrnili na delo, si je zaman pričadeval. Lukmanovi gasilci so se zbalili, da bi z vodo razgnali delavsko zborovanje. O stavkokazih in naših pristaših je sploh ni vredno govoriti. Še preden so mogli pripraviti vdor iz tovarne, so jim delavci to preprečili. Edino upanje je na silni zlom stavke. Ban Natlačen mi je osebno obljubil, da pošlje na Jesenice četo orož-

nikov-specialistov. Upam, da bodo napravili red.

— In kdaj pridejo?
— Morali bi biti že tu.

Pogovor je za trenutek prenehal. Kazalec na uru se je pomikal proti poldnevu; skozi okno je udarjala poletna vročina. Zunaj se je zbirala množica žena in otrok, ki so nosili hrano stavkujočim. Onkrat tovarniške ograle se je tačas zbrala množica delavcev. Praprotniku in Pfeifferju so ta trenutek švignile iste misli skozni možgane: Kaj če bi se ta množica dvignila? V trenutku bi zdrobila svoje gospodarje. Zajel ju je neprijeten strah in verjetno jima je bilo žal, da sta te dni prispevali na Jesenicce. Če sediš v Ljubljani ali kje drugje, da leč proč od tistih, ki zate ustvarjajo in ki jih izkoristiš, kjer in kadar kolik le moreš, ti niti na misel ne pride, da bi se sila, ki te bogati, lahko dvignila proti tebi. Zato ju je občutje strahu pred množico, ki sta ga danes prvi občutila, zmedlo v vpletlo v njun pogovor nezaželeni odmor. Spogledala sta se iskreno, ne tako kot prej, in oba sta vedela, da ju teži ista misel.

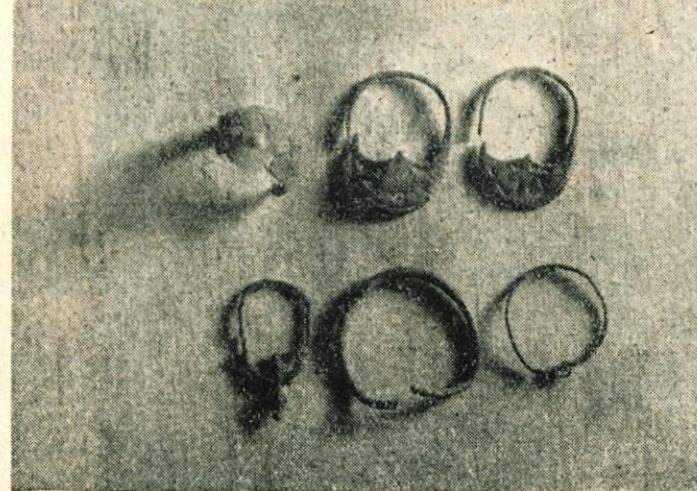
— So! je po tem nezaželenem odmoru sikhni Pfeiffer.
— Z letalki tudi nismo ničesar dosegli... Jeseniška javnost se nam smeje, ko govorimo o svojih težavah...
— So! in zopet je zavladal molki.

Takrat so se železničarji na

najstarejših prebivalcev mesta Kranja, Ilirov. Pred zadnjem vojno so že našli ilirske grobišče na prostoru Prahove vile, z lepimi žarami in bronastim okrasom. Morda smo našli na trgu sledov njihove vasi, vendar pa značilnih ostankov kaže stavbe za sedaj še ni videti.

Pravzaprav je za sedaj že pretirano govoriti o »tretji plastici«. Kajti iz tega časa imamo eno samo najdbo, dolgo bronasto iglo za lase ali obleko, ki pa je zato toliko bolj značilna in pomembna. Igla je po obliki in okrasu tipična za 7. in 8. stoletje, za dobo, ko so na področju Kranjske živeli novopriveljeni Sloveni skupaj z Obri v avaro-slovanski plemenski zvezi. V Sloveniji so se naselili po odhodu germanskih Langobardov. Langobardske najdbe iz Kranja, kjer so na Lajhu pod Pungratom našli kakih 700 grobov tega plemena, morda tudi germanski Gotov in Alemanov, so svetovno znameniti. Dokaj upravičena je trditev, da je bilo grobišče na Lajhu opuščeno še pred letom 600, ko so Langobardi Kranj zapustili. Takoj za njimi ga zasedejo Slovenci — ta drobna igla, ki pripada tako imenovani kesteljski kulturi (Keszthely je kraj ob Blatnem jezeru na Ogrskem) 7. in 8. stoletja, pa je prvi dokaz novih časov, ki so nastopili za Kranj. Zelo važno je, da je prelom z Germani popoln — grobišče na Lajhu je opuščeno, tu gori na sami kranjski skali se odtegne odigrava življenje in smrt novih priseljencev — Slovencev.

Vrhunc dosedanjih najdb predstavljajo slovanski grobovi iz njihove naslednje faze, ko je staroslovenska svobodna Kar-

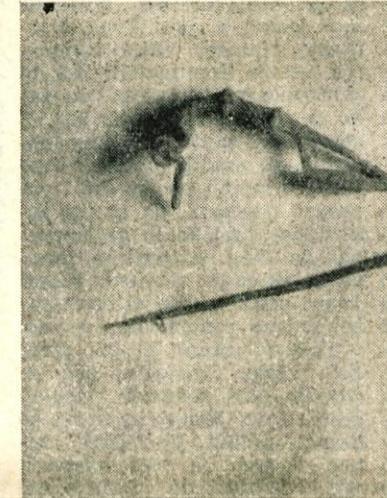

Prstan, uhana z emajliranim okrasom, uhana starohrvatskega tipa in obsenčna obročka za lase. Vsi predmeti so bronasti iz 10. stoletja.

Morda pa je bil glavni del njihove naselbine bolj južno, na Pungratu, kjer se kranjska skala dviga najbolj nepristopno. Po ostankih sedaj najdene keramike moremo sklepati, da so ilirske najdbe v Kranju zelo sorodne onim z Bledu, Bohinju, Mengšo in Ljubljane in da gre za takoj imenovano starejšo fazo ilirske kulture na Slovenskem, nekoliko starejšo, kakor je znana kultura na Váčah pri Litiji, in nekoliko mlajšo kot v Rušah in na Pobrežju pri Mariboru. Ker je prav Gorjenska v tem pogledu prav slabo preiskana, bodo podatki iz Kranja za podrobnejši študij precej važni.

Drugo razdobje, ki smo ga ugotovili, zastopata 2 rimske bronaste zaponki (fibuli) iz 1. stoletja n. š., najdeni v siju prečej na zahodnem delu trga. Za sedaj ne moremo reči drugega kot to, da sta verjetno ostamek nekega groba iz rimske dobe. Saj vsi poznamo rimske nagrobnike neke 25-letne ženske, vzdian na Pagliazzijevi hiši, na drugi strani cerkve. V rimski dobi so v Kranju prav gotovo živeli še Iliri, rimske vojaški in upravni aparat pa bržas je bil velik, ker je bil Kranj odmaščen od velikih prometnih poti iz Ilirije do Donave. Rimski stražnica je vsekakor stala na Pungratu, ob poti, ki je vodila od tam, pa so bili, pač po rimski navadi, urejeni grobovi. — Kar sedaj moramo omeniti peto in šesto plast, ki smo ju našli pod vrhom zemlje, že nad slovenskim grobiščem. To je namreč sistem zidov, ki izvira najbrž še iz gotskega srednjega večja in predstavlja nekdajne pokopa-

širjeno in obzidje nekoliko prezidano. Kasneje, po 1. 1790, so porabili temelje tega zidu za gradnjo nekih stavb, prislonjenih k cerkvi, ki jih je na stari sliki tega trga dobro videti.

2 rimske zaponki (fibuli) iz 1. stoletja in igla za lase iz 8. stoletja (avar-slovanske dobe). Vsi predmeti so bronasti.

Pri skeletih iz baročne dobe smo našli veliko število bronastih svetinjic, pa tudi nekaj prstanov, uhana, igel in podobnega. Kot zbirka bodo te svetinjice, ki niso nikjer drugje v Sloveniji zbrane v tolikšnem številu, lepo služile za primer drobne umetnosti baroka. Omenimo še romarsko školjko, kakršno si je našli na obleku romarja ob okusu groba sv. Jakoba v Kompostelje v Španiji, in so jo z mrtvimi romarji vred dali v grob.

Najvažnejši pa sta tretja in četrta plast našega najdišča.

(Nadaljevanje prihodnjih)
DR. JOZE KASTELIC

rantanja — »Črtomirovska domovina«, zatonila. Franki so zagospodovali nad Slovenci, upor Ljudevit Posavskega je bil zadušen, pokristjanjenje izvršeno. Pričel se je srednji vek, mesto Kranj je pridobil na pomenu. Iz tega časa so nam bili doslej neznaní prav vsi podatki za zgodovino Kranja. Grobišče odkriva marsikaj, hkrati pa se pojavlja velika množina novih problemov.

— Treba bo vsaj nekoliko popustiti, sicer bo zavrelo po vsej Jugoslaviji, je pomisli. Milijon več ali manj... in naenkrat se mu je zazdelo, da je bogastvo nesmiselno. Toda kmalu ga je ta misel zapustila. Preveč je bil navezan na bogastvo in na tiste, ki so bili še bolj bogati. Pfeiffer, ki s svojim obrazom ni izdal, da ga mučijo iste misli, ga je potolažil, ko je dejal:

— Herr Praprotnik, koliko mislite, da bi moral popustiti... da bi si podaljšali življenje?

Konca stavka pa ni izrekel in ga je raje poplaknil s čašo šampanjca, da ne bi izdal svojega strahu, ki ga je danes prvi spretele...

Mirno se vali dim iz plavžarskih in martinarskih dimnikov, kot da bi izdihal že vso težko preteklost. Otrok, ki se je imel takrat roditi iz žene, ki so jo žandarji pretepli, je že osemnajstletni mladenič. Morda že dela pri plavžih, morda v martinarni, morda bo končal letos gimnazijo in pomagal oblikovati svet, ki bo vreden človeku. Daleč je že od jeseniškega strajka. Starih gospodarjev, ki so bogateli na račun jeseniškega delavca, ni več. Naše tripljenje in boj sta jih odplavila iz zgodovine, naše tripljenje in boj sta vodila do pohesnega množica vdrila v dvorano in ga zadušila.

Novo vrsto nylona so izumili. Novi proizvod, poznani kot "polimerni tip CA" je zelo odporen proti temperaturi in vodi. Pričakujejo velikih sprememb v tekstilnih proizvodnji prav po zaslugu novega izuma.

Najdaljši sončni mrk v naši eri bo 20. junija t. l. in sicer ga bo videti iz Siamu. Po ugotovitvah siamskih astronomov bo trajal polnih sedem minut, kar pomeni najdaljšo eklipso v zadnjih 2000 letih.

Pričakujejo, da bo tedaj v Siamu veliko število znanstvenih ekip iz vseh delov sveta, ki bodo opazovali ta zanimivi nebesni pojav.

Nov antibiotik so izdelali v raziskovalnih laboratorijskih velike družbe Pfizer. Antibiotik magnamycin deluje na mnoge bakterije, ki so imune proti drugim antibiotikom, na primer penicilinu, streptomycinu. Morečko ga je uporabiti tudi skupno z drugimi antibiotiki. Učinek ni zato prav nič manjši. Med poizkusni na živalih je deloval na dosti tako imenovanih grampozitivnih bacilov, ki povzročajo na primer pljučnico itd., na streptokoke itd. Ne učinkuje pa na gram-negativne bakterije.

Na mednarodni razstavi fotografskih aparatov in njih sestavnih delov v vsemi potrebnimi pripomočki, je bila na ogled tudi **kamera za snemanje** tako imenovanih **plastičnih fotografij**, to je posnetkov, ki dajejo vtis trodimenzionalnosti oziroma perspektivnosti. Nova kamera je sestavljena iz šestih kamер, ki sve hkrati fotografirajo isti predmet pod različnimi koti. Vseh šest negativov se prenese nato na poseben papir, tako imenovani plastični papir in sestavlja en sam pozitiv. Ko tako izgostovljen posnetek opazuješ, imaš vtis, ko da je slika tudi globinska.

S katodnim obžarevanjem bo začela ameriška mornarica konzervirati sveže meso. Tako konzervirano meso bo užitno 60 pa tudi več dni. Po izjavi mornariških živilskih strokovnjakov pomeni nov način konzerviranja velik korak naprej, verjetno največji od tedaj, ko so izumili konzerviranje živil.

70 odstotkov ameriških zdravnikov žrtvuje tedensko sedem ur za brezplačno zdravljenje revnih, javlja zdravniška revija "Medicinal economics". To so ugotovili s poizvedbami med 134.000 bralcem revije.

Mednarodni sklad za pomemč otrokom (UNICEF) je doslej pomagal 70 milijonom otrokom po vsem svetu. Ustanovil je 3000 skrbstvenih centrov za matere in otroke in izdal za pomoč 400 milijonov dolarjev.

Okoli 100 inozemskih mladincev bo sodelovalo letos poleti pri gradnji hidrocentrale v Vinodolu. Doslej se je prijavila že skupina članov Organizacije za mednarodna delovna taborena (IAL) in skupina italijanskih študentov, medtem ko so iz nekaterih drugih držav povprašali, koliko mladincev lahko pride.

20 jugoslovenskih otrok pojde letos na letovanje v eno znanih francoskih letovišč, kamor jih je povabilo organizacija za zaščito delavske dece.

"**Prvi maj 1953**" bo kratkometražni film Centralnega studija filmskih novosti v Beogradu.

Pivo vzdržalo eksplozijo atomske bombe. Pri otoku Montevelo v bližini Avstralije je ostalo 8000 konzerv s pivom nepoškodovanih, ko je v bližini eksplodirala angleška atomska bomba, čeprav o pivnici in zaboljih, v katerih so bile konzerve shranjene, ni bilo niti sledu. Ekipa, ki je ugotavljala učinek atomske bombe, je prisla do zaključka, da pivo ni postalo radioaktivno.

Letalo v kombinaciji s helikopterjem predstavlja novo zračno prometno sredstvo, nazvano "Farfadette". Spušča in dviguje se vertikalno po zaslugu rotorja, kakor pri helikopterju. V vodoravnem letu dosežejo ti novi aparati večjo brzino kakor helikopteri, kar jim omogočata majhno krepko krilo in rotor.

Zaradi suše je v Franciji pretekli mesec v enem samem dnevu zgorelo **100 tisoč ha gozda**. V osmih dneh so zabeležili tri večje požare.

Francoski pašniki so skoraj brez trave, tako da preti živini glad. Take suše v Franciji ni bilo od leta 1878.

PRAČLOVEK NA GOLNIKU

Zanimive najdbe naših naravoslovcev –
Prva lovška postaja fosilnega človeka na Gorenjskem

Pred leti, ko je bil še član kranjskega prirodoslovnega krožka, je študent biologije Kranjčan Marko Aljančič v Kraemerjevi knjigi »Weltall und Menschheit« prebral poglavje o najdbah pračloveških ostankov. Bral je, da je pri tistih jama, ki imajo vhod obrisani proti jugu in je v bližini tekoča voda, velika verjetnost, da v njih najdemo ostanke pračloveka. To je že dosti bolj verjetno, če je jama pristopna, pa vendarle nudi zavetje pred sovražnikom.

Tedanjemu prirodoslovnemu krožku je nekako prišel v roke »Seznam jam in brezen sreza Kranj« iz leta 1940, last nekdane srezke gozdne uprave. Pičli podatki so v mladih naravoslovcih vzbudili domisljijo. Tehtali so skope podatke v »Seznamu« in se odločili, da bodo pričeli z odkopavanjem v Lazničarjevi zjaljki, nedaleč nad Golnikom. Še prej je Marko Aljančič prebral nekaj razprav o metodi tega dela.

1. avgusta 1950 si je jama prvič ogledal. Prepričanje, da se pri izboru niso zmotili, je potrdilo dejstvo, da se profil zjaljke dviga, da je torej konec jame višji od vhoda. To pomeni, da hladni zimski zrak ki je težji, ne more iz jame izpodriniti lažjega toplega letnega zraka. Toplomer je to potrdil. Pri koncu jame je pozimi temperatura le za 3 stopinje nižja kot poleti. Jama je utegnila biti zavetšče naših daljinskih prednikov.

Mladi naravoslovci so konec avgusta 1950 pričeli s poizkusnim izkopavanjem, nadaljevali pa poleti naslednjega leta. Delo je bilo naporno in nevarno, saj je jama v razpadanju. Tla so na debelo pokriti z gruščem in večjimi skalnimi bloki. Večino dela je bilo treba opraviti z golimi rokami, brez vsakršne opreme, celo brez dobre svetilke. To Aljančiča ni motilo. Noči med izkopavanjem je prespal kar v jami. Leta 1952 sta se njegovim prijedovanjem pridružila še profesor Ciril Jezeršek in nadrečitelj v pokoju Alfonz Završnik, katerih poizkusni kop je izredno zanimiv.

Pri lastniku zemljišča, poestniku Matevžu Markunu, po domače pri Lazničarju z Golnikom so vsi naleteli na popolno razumevanje in blagohotno pomoci. Profesori niso izostali. Nekaj jih je bilo že prvo leto, nekaj naslednji dve. Marko Aljančič je našel vse polno kostnih ostankov že več kot pred dvajseti tisoč leti izumrlega jamskega medveda (*Ursus spelaeus*). Odkrila sta jih v svoji sondi tudi profesor Jezeršek in Završnik. Vse kosti pripadajo

najmanj desetim primerkom živalske vrste, našli pa tudi več sumljivo oraženih drugih kosti. Kdo drugi naj bi bil preobil sedaj že globoko v zemljiji zakopane kosti, če ne močne roke naših lovskih prednikov.

Univerzitetni profesor dr. Srečko Brodar, velik strokovnjak v teh stvareh, pravi, da gre v večini primerov, ko najdemo ostanke jamskega medveda, skoraj vedno za paleolitsko postajo fosilnega človeka (Homo sapiens fossilis).

Raziskovanje se nadaljuje. Nekaj koščkov oglja je bilo poslanih v Švico, kjer bodo s sodobnimi metodami določili njihovo starost. Dr. Ana Budnar-Lipoglavšek bo v Ljubljani ugotovila, kateri vrsti prilada oglje. Nenavedeno kostno gradivo drugih živali bo identificiral univ. prof. dr. Ivan Rakovec. Marko Aljančič sam je lani zapisal svoje izsledke in argumentira svoje trditve v krajski razpravi, ki jo je letos februarja ljubljanska univerza nagradila s Prešernovo nagrado.

Se mnogo je dela. V Zijalki, ki se je pokazala za precej večjo, kakor pravi »Seznam jam in brezen«, in pred njo je bilo doslej opravljeno le nekaj uspešnih sondažnih kopov. Nujno bi bilo sistematično izkopavanje, zlasti ob koncu jame. Srednji del je poln podornega skalovja, ki je prvotne spodne plasti po vsej verjetnosti izrinil iz jame po poboji. Nekaj poskusnih kopov na pobočju bi morda to potrdilo. En sam artefakt (človekov izdelek: obdelan kamen, koščena igla ipd.) bi pomenil zadnji neovrgljiv dokaz o človekovi prisotnosti. Nemara bi naleteli celo na njegove ostanke — okamenine fosilnega človeka. To bi bilo prvo najdišče v Sloveniji, pa drugo, od kar je zagrebški paleontolog Karel Gorjanovič-Kramberger odkril še mnogo starejšega krapinskega pračloveka (krapinski Pithecanthropus neanderthalensis). Morda bi v globljih plasteh Lazničarjeve zjaljke našli tudi njega.

Vsi sodelujoči bodo nadaljevali z delom. Imajo trdno voljo, a malo sredstev. Nimajo prostora, kjer bi bilo obsežno, deloma že obdelano gradivo na ogled javnosti. Morda se bo zanj zanimalo novoosnovano kranjsko Muzejsko in zgodovinsko društvo. Nimajo niti najnujnejše opreme, manjka jim najnujnejših sredstev, vsaj toliko, da bi lastniku zemljišča povrnili škodo, ki je nastala s posipanjem izkopane prsti po gozdnem pobočju. Želimo jim, da bi njihova prizadevanja ne bila zamarnata.

ČE VEŠ, DOBIŠ 2000 DINARJEV

Vse svoje bralce vabimo, da nam sporočijo najdaljšo izvirno slovensko besedo, ki jo poznajo. Tisti, ki bo poslal najdaljšo, bo dobil 2000.— din. Odgovore pošljite do 10. maja uredništvu »Glasu Gorenjske«!

ŽIVEL ZAPATA!

Filmska povest o pogumnem mehiškem revolucionarju

V srcu Mehike se dviga visoka planota, obrobljena od nebotičnih vulkanskih gora. Gore so nosijo prastara imena, prejeta od nekdanih gospodarjev Mehike, Aztekov, ki so jih kraljovčni španski konkqvistadorji v 16. stoletju podjarmili in postopoma zatrli. Na visoki planoti Morelos prebivajo njihovi junaški potomci, ki so se stalno upirali tuji nadvladni, branili do poslednje kapljje krvi svojo zemljo in svojo slobodo.

Morelanci so bili vsi demokratično organizirani. Imeli so skupna polja, skupne pašnike in skupno živilo, ki je bila skoraj edini vir njihovih dohodka. V njihovih običajih so še sedaj ohranjena prastara izročila njihovih slavnih prednikov. Ko se je v mehiški obalni ravnini razvilo špansko velopestništvo, je začela njegova nenasilnost posegati tudi na planoto in grabiti dotej srečansko zemljo svobodnih Morelancev. Kos za kosom so jim je ugrabili, da so na njej potem gojili zelo donosni sladkorni trs. Sledil je upor za uporom — vendar so vselej zmagali boljje oboroženi »rustikados« (vladni orožniki). Končno so bili hacienti že lastniki polovice Morelosa.

Leta 1884 je spet postal mehiški prezident Porfirio Diaz, okrunjen diktator, ki se je obdržal na oblasti celih štirideset

let. Tedaj je stiska Morelancev priklopila do vrhunca.

Istega leta se je rodil v borini, leseni, s slamo kriti kočici Emiliano Zapata, ki se je že zgodaj odlikoval med vsemi mladinci po svoji bistrosti, spretnosti in varčnosti. Posebno je ljubil konje in je vzgjal več čistokrvnih plemenitih žrebcov.

Še kot otrok je bil priča, kateri so rustikados pregnali v njihove zemlje vaščane Morelosa. Zapata je takrat neustrešeno planil nad orožnike, jim grozil in jih psovao. Zavest te prve krivice, ki jo je doživel, je vzbudila v otroku sovraštvo do krivice in ga vzpostavila v borbo proti grabežljivcem. Čim bolj je Zapata odražal, tem jasnejši je postal njegov življenjski cilj: pregnati velopestnike z Morelosa, vrniti načelo svobode in njegovo nekdanjo lastnino ter vselej in povsod zahtevati poštenost in pravico. Ni čuda, da se ga je njegov narod oklemil z ljubezno in zaupanjem.

Ni bil njegov namen, da bi si v revoluciji pridobil zunanjih častí in slave. Vendar je proti svoji volji postal predsednik republike, ki je bil leta 1915. ubit predsednik Huerta, ki je sledil Diazu.

Huerta je bil zastopnik izobražencev in ni imel razumevanja za kmečko-zemljiška vprašanja. Proti njemu je na-

stala zarota med generali, katerim ni dovoljeval samovolje in krutosti. Zato je moral pasti. Tedaj je ljudstvo izvollo svojega Zapata, takrat že generala v kmečki revoluciji, da vodi usodo vse Mehike, saj ga je vodil v tolikih uporih in kravilih bitkah.

Zapata je ljubil hčer nekega trgovca, ki pa o snubcu ni hotel ničesar slišati, dokler je bil Emiliano samo še skromen vaščan. Toda kakov hitro je postal slaven, mu je hčer dal z veseljem, saj je v svoji kramarski duši računal na dobrček, ki ga bo zetova oblast prinašala njegovemu kupčiji. Mlada sta se iskreno ljubila. Nenavesta je v svoji ženski intuiciji slušila nevarnost, ki so grozile njenemu ljubemu. Ko je odšel po nujnih poslik v mesto, je odšel od nje na tisto pot, s katere ni vrnilne.

Tudi Zapato je dosegla ista usoda, kakor že mnogo agrarnih revolucionarjev. Začel je v spletke in zvito nastavljenem past ter padel. In vendar je bilo njegovo življenje lepo, polno slave in časti. In smrt? Saj ni umrl.

Njegov beli konj se, kot pravi legenda, v mesečnih nočeh še sedaj pasne po morelanskih pašnikih in rezgetaje čaka, da ga zajaže njegov junak.

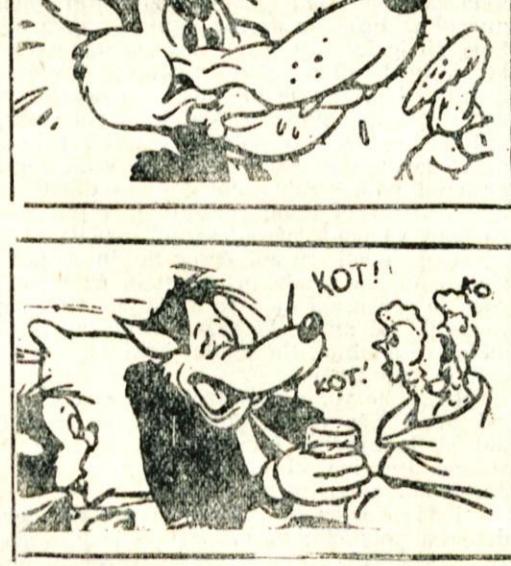
IV.

Stari volk je bil pravkar pohrustal svoji dve kokoši. Kar s kostmi in perjem ju je pojedel. Takrat so mu naši prasički prinesli svoj kuhrske umotvor. Lepo so ga pozdravili in povedali, da so slišali, kako imo stari volk pečene kokoši.

Sedaj pa že vemo, kaj so hoteli. Namevali so ga tako nasiliti s kokošmi, da bi se jih preobjedel in jih pozneje še pogledati ne bi mogel. Videti je, da se niso zmotili.

Najprej se je stari požeruh kar vrgel na slastno večerjo, potem pa je že kar požiral okusne griljlaje. Imel je večje oči kot želodec, kot pravimo. Pa je le pogumno vztrajal in vse pospravil.

Kar zdrznil se je, ko je začutil, da ga v trebuhu strašno zavija. Preveč se je na jedel. Moral se je vleči. Bil je hudo žejen, a ko je začel piti vodo, je bilo že huje. Trebuje je imel tako napet, da bi mu skoraj, skoraj počil. Takrat se je vrnil Volke in prinesel dve novi kokoši, ki jih je dobil od medveda Marka. Tudi tokrat mu jih je dobri dedek podaril. (Dalje prihodnjič.)

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Iz Mengša

Mnogo ogrečanja je med Mengšani povzročila vest, da namerava Svet za kulturo in prosveto pri OLO Ljubljana oklica ukiniti nižjo gimnazijo v Mengšu. Ta je temu industrijskemu kraju, ki se vse bolj razvija, nujno potrebna, kajti številni naraščaj rabi za svojo rast in uspešno udejstevanje v obrti najmanj nižjo gimnazisko izobrazbo. Mengšani so prepričani, da bodo na okraju že dobro proučili dejanski položaj in da gimnazije ne bodo ukinili.

Narjev. Razširitev omenjenega ovinka je uvod v razširjanje ceste med Begunjami in Tržičem. Izsuševanje poljskih blatov je prvo delo, ki ga bodo podvzeli v okviru 10-letnega melioracijskega plana, po kateremu bo pridobil 120 hektarov plodne zemlje.

Na Poljski planini bodo dokončno zgradili staje in koče.

V soboto in nedeljo smo imeli dva velika kulturna dogodka. V soboto zvečer je v polni dvorani kulturnega doma »Podjetja Kamnik« uprizorilo delavsko kulturno društvo »Solidarnost«, v režiji Ravnikarja, B. Krefta drama »Celjski grofje«. V nedeljo popoldan pa je v isti dvorani nastopilo 9 pevskih zborov iz ljubljanskega okraja. Tekmovali so za naslov najboljšega zborja. Od gorenjskih zborov so na tem tekmovanju nastopili pevski zbori »Svoboda« iz Domžal, Mengša, Količevega in domača »Lira«.

V soboto, 18. t. m. je uprizorila igralska skupina KUD »I. Luznar veseloigro« Dames domo tiči, ki je zaradi vedre in šaljive vsebine privabila veliko število gledalcev. V nedeljo, 19. t. m. so igro ponovili, spet z uspehom. Pohvala gre celotnemu igralskemu kolektivu, predvsem pa režiserju tov. Slavko Bohancu, ki je vložil v priprave mnogo truda. Cisti dobitek je namenjen telesnovzgojnemu društvu, ki si namerava urediti igrišče za odbojko in nabaviti nekaj orodja za telovadnico.

Iz Selca

V soboto, 18. t. m. je uprizorila igralska skupina KUD »I. Luznar veseloigro« Dames domo tiči, ki je zaradi vedre in šaljive vsebine privabila veliko število gledalcev. V nedeljo, 19. t. m. so igro ponovili, spet z uspehom. Pohvala gre celotnemu igralskemu kolektivu, predvsem pa režiserju tov. Slavko Bohancu, ki je vložil v priprave mnogo truda. Cisti dobitek je namenjen telesnovzgojnemu društvu, ki si namerava urediti igrišče za odbojko in nabaviti nekaj orodja za telovadnico.

Iz Kamnika

Mnogo je že bilo govora o stabilnih delovnih pogojih, pod katerimi delajo delavci v tovarni usnja v Kamniku, ker vse doslej še niso uspeli zgraditi zaprte ložilne jame ali ložnice. Prav tako je že večjo proizvodnjo, ki bi bila nujna zaradi velikega povpraševanja po njihovem blagu, potreben nov parni kotel, za katerega pa v starici kurilnici ni prostora. Zdaj jim je končno odobreno graditev novih objektov, ki

TUDI VI

boste zadovoljni z odlikami terpentinovega Ovna mila, ker je varčno v uporabi, čuya perilo pred trganjem in mu da poleg bleščenje beline tudi prijeten svež vonj

12

THEODOR STORM USTOBREBEC

Prevedel Rudolf Kresal

Seveda bi bil stari mož najrajši videl, da bi, kakor pred poroko, Lizi govorila ženske vloge; toda sklenila sva, da bova glede tega preslišala njegova namigavanja; ženi meščana in obrtnika bi se to vendar ne spodbilo.

Na srečo — ali, če hočeš, na nesrečo — je bila takrat v mestu čisto spodobna ženska, ki je nekoč služila pri neki igralski družini kot šepetalka. Ta — ljudje so jo zaradi ohromene hrbitnice imenovali hroma Elca — je takoj sprejela našo ponudbo in kmalu je ob večernih po delu in ob nedeljskih popoldnevinah zaživila v sobici očeta Jožeta silna delavnost. Medtem ko je pred enim oknom popravljala stari Henrik ogredje odrasla, je stal pred drugim med sveže poslikanimi kulisami, ki so visele izpod stropa, stari lutkar s hromom Elco vodil prizor za prizorom. Ona da je trikrat navito ženččo, je zmerom zatrjeval po taki skušnji; niti Lizi ni bila tako hitro razumela; samo peti da ne zna preveč lepo; zmerom se dere prenizko, kar se z lepo Suzano, ki mora pesem peti, nič kaj ne ujema.

Nazadnje je bil vendar dan predstave določen. Vse naj bi se odvijalo kar moči dobro. Prizorišče naj bi zdaj ne bilo v Strelškem domu, temveč v magistratni dvorani, kjer so imeli tudi osmošolci svoje govorne vaje za Mikolovo; in ko so v soboto popoldne naši dobri meščani razgrnili novo številko tednika, se jim je z velikimi črkami zabilskalo naznanilo:

Jutri, v nedeljo zvečer, ob sedmi uri v magistratni dvorani **lutkovna predstava tukajnjega mehanika Jožeta Tandlerja**. — Lepa Suzana, spevoigra v štirih dejanjih.

Na postajališču na Duplici menadne ceste na Zlatem pot je zob časa tako zdelal klopči, da so pri nekaterih ostali samo betonski podstavki, leseni deli pa so strohneli. Čas je že, da se nadomestijo z novimi.

Iz Loke

V Loki se intenzivno pripravljajo na gradnjo otroškega igrišča. Poseben odbor skrb, da bo igrišče čimprej dograjenje in opremljeno z najpotrebejšim za razvedrilo in otroško zabavo. Odbor je interveniral pri raznih loških podjetjih, ki so uvidela potrebo po igrišču in bodo gradnjo podprtla z gradbeno materialom in delom. Podjetje Gradis bo brezplačno zgradilo uto in stranše, podjetje Jelovica bo dalo les za 15 klopi, predilnica na Trati je dala 15 m blaga, podjetje LIP 2 prm lesa po želji. Tovarna klobukov bo darovala žično mrežo za ograjo, trgovsko podjetje »Loka« ves, za gradnjo potreben cement, gradbeno podjetje bo brezplačno napeljalo vodovod in uredilo kopališki bazen, KZ Pušča bo dala 1 prm lesa, tovarna »Motor« bo naredila ležaje za gušalnice in vrtljak ter navozila peseke. Upravnik mestnega remontnega podjetja pa bo vodil vsa gradbena dela. Tudi načrt igrišča je že gotov; izdelal ga je brezplačno tehnik Veselinovič. Med naštetimi podjetji niso še vsa, ki bodo prispevala h gradnji. Z deli bodo takoj pričeli. Pomembno so objavljibile tudi množične organizacije in vojska.

Njega, čeprav jih je proti koncu že precej oviral delo na poju in jim pokrilo roke z župljami.

Posledica take politike do kopalnišča se odraža tudi v končnem obračunu po kopalni sezoni. Blagajna kopalnišča je pasivna. S pravilno finančno politiko in malo večjo udobnostjo, ki naj bi jo nudile kopalnišča, bi se tako stanje bistveno popravilo. Da kopalnišče res terja popravil, nam pričajo zbori volivcev, ki so to spremeli kot svoj sklep.

Iz Preddvora

V Preddvoru so organizirali letos kar tri tečaje: soli cedaristički dekleta so obiskala tečaj predvojaške vzgoje, žene in dekleta šivalni tečaj, fantje in možje pa sadarski tečaj.

Najprej so zaključile tečaj udeleženke predvojaške vzgoje. Predavanja so zelo redno obiskovala, čeprav v so prihajala celo iz oddaljene Kokre. Na zaključni prireditvi so nastopile s pevskimi točkami, deklamacijami in ljudskimi plesti. Za zgled vsem so prve poklonile izkušnike te prireditve za gradnjo nove šole v Preddvoru.

Občinski odbor AFŽ je že v začetku decembra organiziral po vaseh tečaj za ročno delo in šivanje. Žene in dekleta so se zbirale dvakrat tedensko v Preddvoru, Tupaličah, Zgornji Beli in Spodnji Beli. V slehni teh vasi so našli žensko, ki je domače tečajnice požrtvalno učila skozi štiri mesece. Prvotno so mislile tečaj ozir. Štiri tečajne zaključili za 8. marca, praznik žena. Toda navdušenje vseh deklet in žena je bilo toliko, da so ga organizatorke podaljšale do 12. aprila, in tega dne na razstavi prikazala uspehe marljivega dela.

Tečajnice so pripravile sporedne za 8. marec, še bolj pa so se izkazale s prireditvijo ob zaključku tečaja. Tekmovalni zanosi jih ni zapustil do zad-

nega, čeprav jih je proti koncu že precej oviral delo na poju in jim pokrilo roke z župljami.

Sneg še ni izginil, ko je sadarska komisija pregledovala sadovnjake in temeljito izločila bolna drevesa. Pri tem je sončeval sadni strokovnjak, Šolski upravitelj Peter Jocif, ki se ni ustrasiš napornega dela. Zato tudi uspeh ni izostal. Mladec in staro je žgal, obrezovalo, izkopavalo in na novo zasajalo sadno drevje. Ker bi pri tem lahko nastalo več škode kot koristi, so se fantje in možje pa polnoštivalno priglasili v sadarski tečaj. Tečaj je vodil tovarniški Jocif, ki ga ljudje spomljujejo in upoštevajo. Inženir z OZZ pa je tečajnikom pričkal, kakšno bodočnost jim lahko nudi nov način sajenja sadnega drevja v plantazah. Ob zaključku tečaja si nameravajo tečajniki ogledati vzorne sadne nasade na Štajerskem.

Iz Žirovnice

Letos se je delo TVD »Partizan« v Žirovnici močno razvijelo. To je pokazalo tudi telovadna akademija, ki je bila v nedeljo, 19. t. m. v nabitu polni dvorani doma »Partizana« v Žirovnici. Na akademiji je nastopilo okrog 100 članov, mladincev in pionirjev. Na programu so bile proste in skupinske vaje vseh oddelkov, vsak oddelek pa je proste vaje zaključil s pestro skupinsko sliko. Zelo so ugajale čebelice s punčkami. Sledili so preskokti vseh oddelkov čez švedsko klop, prožno desko, kozo in mizo, talne vaje članic, mladink, članov in mladincev, kjer so se posebno izkazale članice in mladinke. Člani in mladinci so nastopili tudi na bradli in drogu, članice in mladinke pa na gred.

S sodišča

Vinko Knez iz Zgornjega Bitna pri Kranju je kot knjigovodja krajevnih podjetij v Bitnem precej pripomogel k likvidaciji šivalnice in krojške delavnice, da bi čimprej prišel do šivalnega stroja. In res si ga je ob likvidaciji nabavil in sicer za 40.000 din, čeprav je stroj več vreden. Da bi kontrolnem organom prikral od kup šivalnega stroja, je izstavljal dva računa na tuje ime. Sodišče ga je obsodilo na 10 mesecev zapora.

Jože Tomazin iz Kranja je od 1949. leta dalje kradel. Prisvojil si je dva vetrna jopiča, par novih škornjev in dve moški kolesi, prislonjeni pred kranjskima gostilnami. Za kazeno se bo pokoril 2 leti in 6 mesecev v strogen zaporu.

LOMO v Škofiji Luki, oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve, Mestni trg št. 10/II, soba št. 16—17, bo imel 6. maja 1953 sledči

JAVNI LICITACIJI

za izgradnjo gradbenih objektov.

1. Stanovanjski blok v Šk. Luki, predračunska vsota brez izkopa 29.350.000.—
  2. Strojnicna »Vrška«, mestnega vodovoda v Škofiji Luki, predračunska vsota 650.000.— dinarjev.
- Elaborat in pogoji se lahko dobitijo vsak dan od 7.—8. ure pri omenjenem naslovu.

stvom začela predstava, je sprva potekalo vse v redu; stara Elca je svojo naloge opravila dobro in brez spotike. — Potem pa je prišla tista nesrečna pesem! Zaman se je trudila, da bi dala svojemu glasu nežnejšo barvo. Elca se je res prenizko drla, kakor je bil oče Jožef dejal poprej. Iznenada je na galeriji nekdo vzklikan: „Više, hroma Elca! Više!“ In ko si je prizadevala, da bi ubogala in zmogla nedosegljivi diskant, se je razlegel po dvorani divji krohot.

Igra na odru se je ustavljala; izza kušil je vzklikanil stari lutkar s tresočim glasom: „Gospoda, prosim lepo, mirujte!“ Jurček, ki ga je pravkar držal na žicah in odigraval prizor z lepo Suzano, je krčevalo s svojim umetelnim nosom.

Odgovor je bil nov krohot. „Jurček naj poj!“ — „Rusko! Lepa Minka, zdaj odhaja!“ „Zivio Jurček!“ — „Ne on; Jurčkova hči naj poj!“ — „Da, kar obriše se! Ta je pošta gospa mojstrovka, ta ne bo več pel!“

Tako je še nekaj časa vpilo vse križem. Iznenada je priletel na oder dobro merjen kamen cestnega tlaka. Zadel je Jurčkove žice; figura je zdrsnila iz mojstrovih rok in padla na tla.

Oče Jožef se ni mogel več premagati. Klub Lizinim prošnjam je takoj zatem stopolil na oder. — Sprejelo ga je gromovito ploskanje, smeh, cepetanje z nogami in morau je biti seveda zelo čuden pogled, kako je stari mož z glavo v sufithih skušal dati med živahnimi kretnjami rok duška svoj pravčni jezi. — Med vsem tem direndajem je iznenada padel zastor; spustil ga je stari Henrik.

Mene se je ta čas doma pri mojih knjigah loteval nekakšen nemir; nočem reči, da sem slutil nesrečo, a vendar mi je nekaj gorivo, naj grem za njimi. — Ko sem se hotel vzpeti po stopnicah v magistratno dvorano, se mi je od zgorej pravkar gnetila naproti vsa množica. Ljudje so vpili in se smejali vse vprek. „Zivio! Jurček je mrtev!“ — Ko sem pogledal kvíšku, sem ugledal črna obraza Schmidtova sinov. V trenutku sta utihnila in zdrvela mimo mene skozi vrata; jaz pa sem zdaj vedel, kje je bil vir grdobije.

Ko se je leto malo pomaknilo, je oče Jožef našel drugo zaposlitev; v svoje varstvo je vzel vrt, sejal je in žel, ob nedeljah pa se je lepo oblečen sprehajal med ozkimi gredicami gor in dol, prireval rožne grmeče ali privezoval nageljne in šeboj k lepim količkom, ki jih je sam izrezjal.

Tako smo živel složno in zadovoljno; moje podjetje je bolj in bolj napredovalo. O moji poroki je naše dobro mesto nekaj tednov prav živo razpravljalo; ker pa so bili vsi zaradi mojega nespametnega karka ene misli in govorice zato niso imeli ugodnih tal, so kmalu same po sebi usahnili.

Ko je potem spet prišla zima, je oče Jožef spet prinesel ob nedeljah lutke. Ni sem mogel misliti drugače, kakor da mu bodo v takem tihem menjavanju dela tudi dalje potekala leta. Tedaj je nekoga jutra z zelo resnim obrazom prišel k meni v dnevno sobo, kjer sem pravkar sam zajtrkal. „Zet,“ je dejal, ko si je šel nekajkrat, kakor v zadregi, z roko skozi svoje bele bodičaste lase, „zaz vendar ne morem še dalje prenašati tega, da bi takole zmerom užival pri vaši mizi miloščino.“

Sprva nisem vedel, kaj naj to pomeni, toda vprašal sem ga, kako mu pride kakega na misel; saj da dela vendar v delavnici in če daje zdaj moje podjetje večji dobitek, so to v bistvu obresti njegovega premoženja, ki mi ga je izročil na moje in Lizio poročno jutro.

Zmajal je z glavo. Vse to da ni dovolj; toda prav večji del tistega majhnega premoženja si je bil nekoč pridobil v našem mestu; vendar je vendar še tu in igre da zna tudi še zmerom na pamet.

Tedaj sem dobro opazil, da mi star lutkar ne da in da miru; njegov prijatelj, dobr Henrik, mu ni več zadostoval kot občinstvo, spet je moral javno pred zbranimi ljudstvom uprizorjati svoje igre.

Skušal sem ga odvrniti od te misli, on pa se je spet in spet vračal k njej. Govoril sem z Lizi in nazadnje si nisva mogla drugače pomagati, kakor da sva mu popustila.

RAST MATERIALNE PODLAGE NAŠIH KOMUN

Letošnje investicije Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Lokalno samoupravljanje sta dve besedici, ki se pri nas v zadnjem času zelo pogosto čujeta. Kdorkoli skuša tolmačiti demokratičen razvoj, ki smo ga storili v bližnji preteklosti, ju s pridom uporablja, pa najsi bo to na sestankih ali v zasebnih razgovorih.

Komuna! O njej z iskrečimi očmi govorijo mnogi in si skušajo pričarati lokalno podobo bodočnosti. Kaj je to komuna? Kakšno življenje bo v njej? Vsekakor lepo in prijetno — si preprosto odgovarjam na zahtevno vprašanje. Toda to je še daleč — hitro dodaja črnogledi — ostanimo raje pri sedanosti! Nikar ne plavljamo v oblastih in ne bodimo zanesnjaki!

Stevilni smo in vsak po svoje sanjamemo o bodočnosti, vendar v slednjem smo si edini: srečno in blagostanja polno življenje hočemo. Enačico te naše želje smo našli v besedi komuna.

Toda, ali je res to le sen in stvar meglene bodočnosti? Mar imajo prav komunisti, ko govorijo, da se pri nas že porajajo komune? In če imajo prav, v čem se odraža to porajanje? Lokalno samoupravljanje?! Ali naj bo mar to prvi znanilec? Koliko takih in podobnih vprašanj nam blodi po glavi. Kje najti prepričljiv odgovor, ki bo razbil vse nejasnosti in celo dvome?

Včasih čuješ posameznike, ki trdijo, da lokalno samoupravljanje ni nič novega in da ta „kamen modrosti“ nismo odkrili pri nas. Bržkone imajo prav — toda samo deloma.

Zanimalo nas je, kako je s tem drugod, in ugotovili smo, da na zapadu lokalno samoupravljanje pomeni več ali manj le vzdrževanje (!) komunalnih naprav, se pravi vodovoda, cest, razsvetljave itd., včasih pa tudi javnega reda. Sicer pa kaj bi modrovili, ko pa vemo, da so lastniki proizvodnih sredstev kapitalisti in torej tudi njihovi upravitelji. Čemu vse pravice samoupravljanja, ko pa ni gmočne podlage!

Ali nam je dokazov res treba sesati iz prsta ali pa iskati teoretične obrazložitve in pojasnil v knjigah? Resda so markisti dali lepo in tehtne razprave o komuni ter sploh o bodočnosti človeštva, toda pustimo sedaj teorije in poščimno pričevanja v našem vskakovanju življenju, v okolicu, ki nas obdaja, in naših dosedanjih stvaritvah. Zamislimo se ob njih, morda bomo našli sami zadovoljiv odgovor.

Podlaga samoupravljanja

Tovarne so naše, zemlja je naša, naša je oblast, sami vse to upravljamo. Bogastvo, ki ga ustvarjamo, se v različnih oblikah vrača nazaj k nam. Skoraj vsak mesec nam razni novi zakoni in uredbe pre-

puščajo neposredno pravico odločanja o stvareh, ki so prej sodile v izključno pristojnost zveznih ali republiških organov. Naši občinski in okrajni odbori so postali — da tako rečemo — „prave vlade“ na svojem področju, ki so omejene le v toliko, kolikor je to nujno v splošno korist naše domovine: za pospešen razvoj zaostalih krajev, ki potrebujejo našo pomoč, za vskljevanje našega gospodarstva, za obrambo pred napadcem itd. Zbri volivcev, delavski svet, zbori proizvajalcev, skupščine socialnega zavarovanja, razni odbori in sveti pri višjih organih oblasti, politične in sindikalne organizacije itd., vse to je naše orodje za upravljanje, da ne omenjam organov ljudske oblasti, ki jih itak sami volimo. Skratka, nešteče možnosti imamo, da urejamo življenje v svojih občinah — komunah. No, in najvažnejše pa je, da razpolagamo z materialnimi sredstvi, ki so neizogibna podlaga vsaki samostojnosti.

Skoraj ena milijarda vseh investicij

Ceprav še ni dolgo od tega, kar se je začela pri nas tako imenovana decentralizacija, se že lahko ponašamo s precejšnjimi uspehi na vseh področjih. Letos pa še celo! Po približnih cenitvah bomo v kranjskem okraju razpolagali in porabili skoraj eno milijardo dinarjev za različne gradnje, naboro strojev in raznih drugih sredstev. Se tako zakrnjen nasprotnik bo moral priznati, da je to ogromen napredok. Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da je to šele začetek obiranja sadov nadčloveških naporov, ki smo jih vložili v naše razdejano gospodarstvo, in da so nas vsa ta leta, zlasti pa zadnja, spremljale katastrofalne elementarne nezgode. Prav tako pa moramo računati, da je naše gospodarstvo v letu 1950 letu zahtevalo še vedno velike investicije za takovo ključne objekte in vojno industrijo, katerih graditev bo v glavnem končana v letu 1950 letu.

Levji delež vseh teh investicij odpade na občine s samostojnimi pravicami, Kranj, Loko in Tržič, ki imajo najmočnejši izvor dohodkov — industrijo. Le-te bodo same investirale skoraj 600 milijonov dinarjev. Ostalo pa odpade na druge občinske odbore, Okrajni ljudski odbor, Okrajno zadružno zvezo, zadruge, podjetja itd.

Preobširno bi bilo, če bi hoteli pregledati, kako bodo uporabljene vse investicije v kranjskem okraju. Na tem mestu se bomo omejili le na investicije, s katerimi razpolaga Okrajni ljudski odbor. Le-te znašajo 160 milijonov in 557 tisoč dinarjev. Morda se bo kdo začudil, da je številka tako majhna, toda to je le dokaz širjenja samostojnosti občin in proizvajalcev, ki neposredno

razpolagajo tudi z večino investicij. Okraj je ta sredstva namenil za naslednje objekte: 44 milijon dinarjev za ceste, 40 milijonov za šole, 35 milijonov za elektrifikacijo vasi, 19,6 milijona za komunalne objekte, 8 milijonov za gostinstvo, 5 milijonov za žičnico na Krvavec, 4 milijone za zdravstvo, 3 milijone za kulturne domove in druge.

Rekonstrukcija in gradnja cest

Največji znesek je namenjen za obnovo, razširitev in gradnjo novih cest. To je tudi povsem razumljivo, če se zamislimo nad žalostnim stanjem naših cest, ki pa v gospodarstvu predstavljajo ožilje celotnega organizma in pri nas na Gorenjskem še osnovni pogoj za turizem.

Teh 44 milijonov bo porabljen predvsem za razširitev cest, ki so pred nedavnim bile razvrščene v III. kategorijo, čemur pa po svoji širini ne odgovarjajo. Njih bo treba razširiti na 5 metrov, v mnogih primerih pa tudi preložiti. To velja predvsem za cesto Kranj—Golnik. Le-to bo treba razširiti v Tenetišah in Goričah, ker gre skozi naselja v neštehovih ovinkih, ki ovirajo promet. Goričani sicer nasprotujejo, da bi cesto prenesli izven vasi, toda izravnjanje ceste v samem naselju bi zahtevalo, da porušijo eno stanovanjsko hišo in cerkev. Pa tudi sicer je prikladnejše speljati cesto mimo naselja. Nekaj podobnega je tudi s cesto Kranj—Besnica. Tudi tu pride v poštev rekonstrukcija, pri postaji v Št. Joštu pa tudi preložitev. Cesta sedaj leži na poplavnem področju in ima dve nevarni križišči z železnicami. Vsemu temu se je treba izogniti, hkrati pa jo razširiti na 5 metrov. Cesto Golnik—Križe bo treba le delno razširiti, medtem ko je cesta Češnjica—Rudno potrebna večjega popravila, v sami Češnjici pa tudi preložitev. Tako se olajša in izboljša prehod na republiško cesto. Največja dela bodo vsekakor na cesti Kropa—Jammik—Dražgoše. Severni del (od Krop do Jammika) je že skoraj dograjen. Manjka le še kakih 700 metrov, kar bo dokončal radovljški okraj, naš okraj pa se bo lotil graditve drugega dela. Selška dolina bo s tem dobila pomembno zvezo, kar bo pospešilo njen gospodarski in turistični razvoj.

Razen tega ostane še cela vrsta manjših del. Med Trebišo in Savodnjem je treba popraviti ali na novo zgraditi skoraj vse podporne in oporne zidove, ker se podira. Cesti Češnjica—Prtovec in Goriče—Preddvor pa sta potreben večjih vzdrževalnih del, ker jih je kakih 15 let ni nihče popravljala. In na koncu: nekaj nad 14 milijonov bodo dobili občinski odbori, ki nimajo dovolj lastnih sredstev za popravilo in ureditev občinskih cest.

Ob 1. maju - praznku dela, iskreno čestita

ODO KRAJN

vsemu delovnemu ljudstvu

Le malo še in vsaka vas bo imela luč

Njivice, Nemilje, Podblica in Jamnik že te dni končujejo z napeljavo luči, ki jim bo prinesla povsem novo življenje. Prav tako končujejo z elektrifikacijo na področju elektrarne Mladi vrh. V Podlonku in Prtovcu so dela v teku, Stirpičani in Goličani so se sami lotili dela. Za Vinharje, Gorenje in Dolenje brdo so projekti že gotovi, za Jezersko, Kokro, Bukovščico, za občino Zmunc v itd. pa so v delu. Zal je še mnogo vasi, kot na primer Ravno, Zabrdno, Danje, Torka, Potok, ki še niso našle projektantov. Te vasi so tako raztresene, da je problem izdelati projekte. No, pa tudi sicer nam manjka projektantov in bo to edini vzrok, če načrt elektrifikacije ne bo izpolnjen v letošnjem letu. Za vasi Pevno, Papirnice, Moškrinj, Crngrob, Leskovco in Žirovski vrh bodo načrti narejeni, toda z zamudo. Čeprav ponekod še čakajo na projekte, pa so se že lotili pripravljalnih del ter skrbno obdelujejo les za drogove in drugo.

Skratka, težavno toda nezadržno se bliža čas, ko bo sleherno naselje in v njem sleherna hiša imela električno luč. Če bo letošnji načrt izpolnjen, tedaj bo nad 98 odstotkov naših domov uživalo blagor civilizacije, ki so ga bili dolgo vrsto let prikrjani po zaslugu korumpiranih režimov.

Domovi, šole, ambulante in druge

40 milijonov bo šlo za šole. Trstenik, Malenski vrh, Preddvor, Dražgoše, Račevna in Podljubelj dobre svoje šole. Učitelji v Železničkih dobre stanovanjsko hišo. Dokončane ali obnovljene bodo šole v Zalogu, Davči, Bukovici, Sv. Lenartu, Savodnju, Stari Oselici, Voklem, Olševku, Žabnici in Zireh. V Železničkih, Možjanci, Bašlju in Beli ter Zireh bodo zgradili vodovod, v Savodnju pa popravili vodni rezervoar. Tudi Sora ne bo imela miru. Tudi v njo bodo posegle delavske roke in ji v Selcah regulirale tok, v Gorenji vasi in Poljanah pa na njeni obali uredile letni kopališči. V slednjih dveh vasih bodo hkrati dokončavali kulturna domova. Na Jezerskem vrhu bodo gradili moderno okrepčevalnico, ki bo privabljala turiste. Preddvor, ki je bil nekdaj znan turističen kraj, bo proti koncu leta zopet obnovil del svojih gostinskih obratov, ki so zadnja leta služili drugim namenom. V Zireh, Cerkljah, Železničkih, Preddvoru in Loki bo Okrajni odbor opremil ambulante itd., itd.

To je le površna slika o 1/8 vseh investicij v okraju. Ali nam je še treba iskati dokazov o porajanju komun...?

Zgodba o nastanku Plamena

rja velik nabiralnik vode pred la delala samo za partizane. V vhodom "tovarno, kjer" je njej se je popravljalo in izdelovalo orožje in vojna oprema. Od stare takratne obrti je počasno samo kovanje žebeljev. V dvajsetih vigenčih ob tem strokovni kader zadruge. Kropa je častno, kljub vsem Trdo, noč in dan...

1894. leta so se žebljari organizirali v žebljarsko zadružo. Ta je začela mehanizirati obrate in uvajati nove izdelke. Razen žebeljev je začela izdelovati vijake, športno okovje in umetno kovaštvo. Naprednost zadruge je bila tudi v tem, da so bili člani zadruge lahko samo rjeni delavci in nameščenci. Torej proizvajalci sami. Od vigenčev se je do danes ohranil samo eden kot zgodovinski spomenik grobe in trde

la delala samo za partizane. V vhodom "tovarno, kjer" je njej se je popravljalo in izdelovalo orožje in vojna oprema. Od stare takratne obrti je počasno samo kovanje žebeljev. V dvajsetih vigenčih ob tem strokovni kader zadruge. Kropa je častno, kljub vsem Trdo, noč in dan...

In se enkrat je trda predla

Kropi. Tovarno »Plamen« so hoteli 1950 leta preseliti drugam.

ne plane so presegli in povečali proizvodnjo za 100%, od predvojne.

In se enkrat je trda predla

Kropi. Tovarno »Plamen« so hoteli 1950 leta preseliti drugam.

kom »Smuk« (kandahar okovje), ki se je zelo dobro obnese, dočim je po vseh ostalih izdelkih še nadalje veliko povraševanje. Dela imajo torej več kot dovolj.

Za njega se jih ni treba batiti. Težave so le v tem, da imajo še vedno premalo strokovnih delavcev, ker jih je težko dobiti. V Kropi ni najti za njih stanovanj! Tudi ostalo delavstvo živi v precej težkih stanovanjskih pogojih.

Toda s tem problemom se že resno peča njihov delavški svet, ki je sklenil začeti tudi z gradnjo stanovanj za delavstvo.

Letos so začeli graditi novo upravno poslopje, s podaljškom za skladišča in dve stanovanjski hiši na Dolini.

V proizvodnji pa bodo sami izdelali štiri stroje za vrezovanje navojev matic in še v mnogočem izboljšali proizvodnjo.

V Lipnici, kjer je nov obrat za izdelavo stenskih ur, je stekla množična proizvodnja tega iskanega proizvoda, saj proizvajajo dnevno do 60 ur.

Utrjujejo si sloves, ki so ga že pred tremi leti dobili njihovi umetni kovači. Da vsa ta tradicija ne bo zamrla, zato bo poskrbela industrijska šola umetnega kovaštva, ki se vse bolj razvija.

Kropa napreduje... »Plamen« je tisti, ki skrbi za to. Ob tovarni že stoji mogočen kulturni dom, ki je res še v grobem stanju, nedovršen, ne bo pa več dolgo, ko bo služil svojemu namenu. V njega je tovarna in delavstvo vložilo mnogo materialnih sredstev:

1951. letu ves sklad vodstva, v letu 1952 ves tržni dobiček, delavci pa so prispevali še večne denarne nagrade. To so milijoni,

za 20%. In takšnega so že v prvem četrletju presegli način po količini in vrednoti.

Začeli so že lani s novim izdelavljajošim ognjem dela za splošen napredok naše socialistične domovine.

bilo tudi doslej zelo pestro. V pročelje kulturnega doma bo vzdian reliefen balken spomenik padlim za svobodo domovine.

S tem pa še ni podana popolna slika nove Krop. Ob potoku Kropi, so zgradili moderno kopališče, poleg je v izgradnji telovadišče, zgradili so smučarsko skakalnico in še marsikaj. Za vsa ta dela s kulturnim domom vred so delavci »Plamena« prispevali tudi nad 20.000 prostovoljnih ur. Takošen polet in uspeh delavcev za

pretnjam, da bo požgana, izvršila nalogo v NOB.

Po vojni se je začela nova borba. V zadruži je znova vzplamelo delo. Začela se je bitka za obnovo porušene domovine.

Povsod so rabili žebelje, vijake in podobno. Hrumele so parna kovala, plameti je ogenj v pečeh, da se je žezele za kovanje bleščalo. Hrup kladiv je odmeval od ranega junija do pozne noči. Tovarna je zaposlila vse delavce, kar jih je dobila, samo da bi zmogla vsa naročila. Tolikšnega dela

ko takrat Kropa še ni imela. In vendar je izšla zmagovalna

tudi iz te bitke: vse zastavlje

»Takrat smo se trdo spoprijeli,« pravi predsednik delavškega sveta, »in tudi zmagali.

»Saj je »Plamen« naše delo in naš ponos. Nameravamo ga kmalu preurediti tako, da bo ves osredotočen na enem mestu,« poudarja Petrač, direktor podjetja.

In to, česar so se Kroparji lotili, bodo tudi uresničili. O tem so dali doslej že polno dokazov. Lani so presegli plan.

Letos pa so plan povečali še za 20%.

In takšnega so že v prvem četrletju presegli način po količini in vrednoti.

ELEKTRARNA MEDVODE

TRETJA PO OSVOBODITVI ZGRAJENA

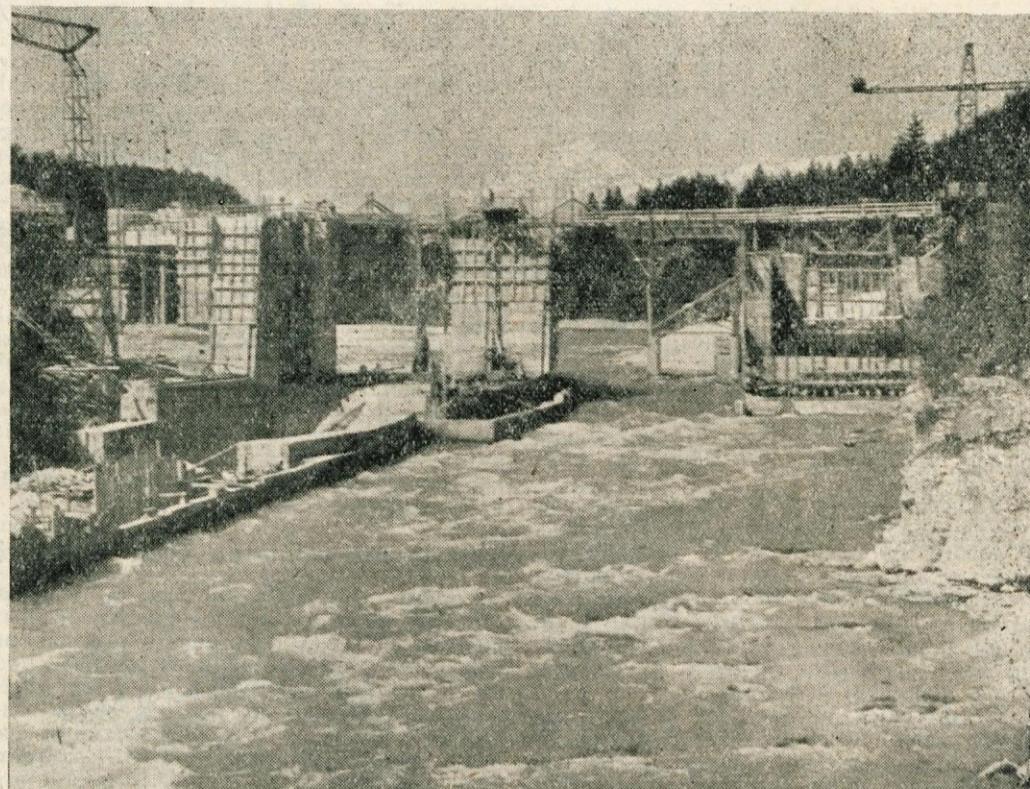
ELEKTRARNA V GORNJESAVSKI VERIGI

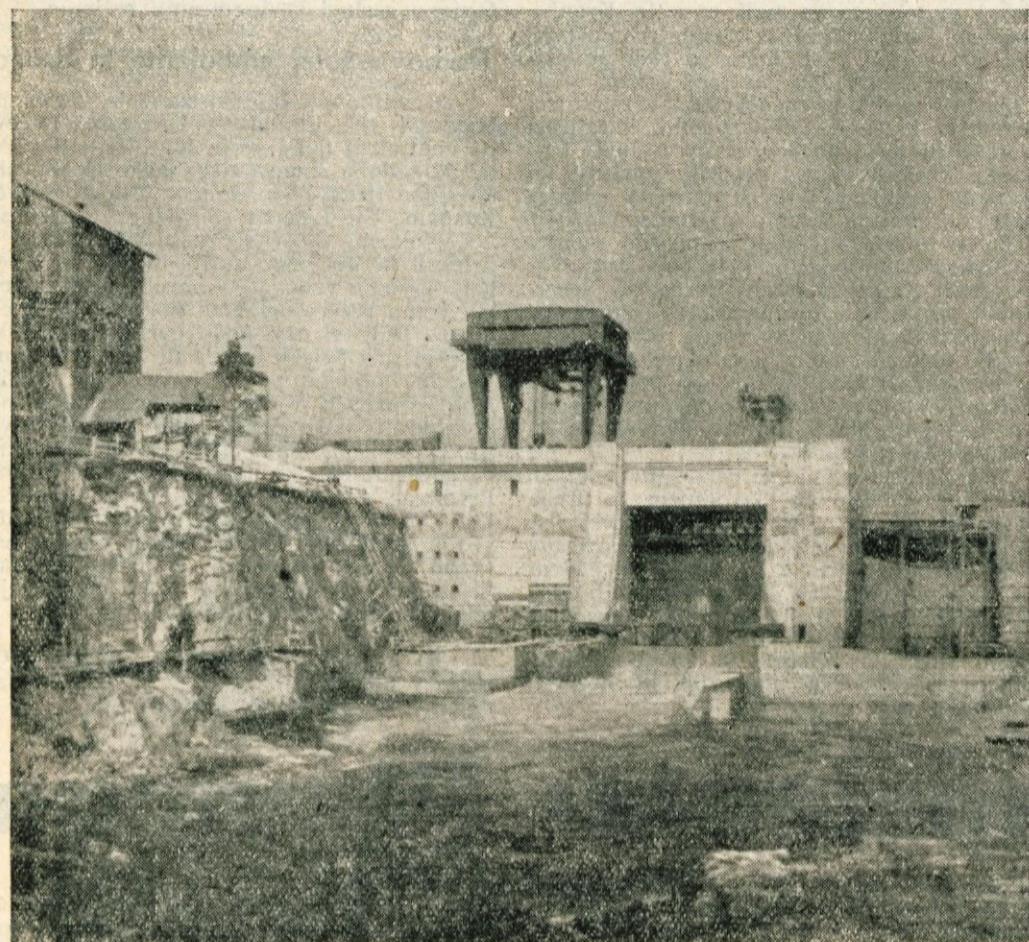
Pred leti je na prostoru, kjer sedaj stoji elektrarna, zapiral pot Savi jez Leycamove papirnice

Veličine množine Savinih voda, le po socialni revoluciji smo visok vodni padec, po naravi se lahko lotili uresničitve teh ugodna mesta za postavitev e-zamisli. Prva je prišla na vrelktrarni, bližina potrošnikov sto elektrarna Medvode in v ter dobre prometne zveze za kratkem nam bo že dajala edovoz gradbenega materiala in energijo. Naj jo najprej malo elektrostrojne opreme — vse opisemo.

kub. metrov vode, doslej ugotovljena najvišja voda pa je znašala 1500 m^3 v sek. Skupna teža obeh dvodelnih zatvornic je 400 ton. To težo dvigajo ali spuščajo posebni dvigalni stroji na električni ali ročni pogon. Levo in desno od pretočnih polj sta ob vsakem bregu po ena strojnica z vgrajeno Kaplanovo turbino, ki ima zmogljivost 12.500 KS, in generatorjem, katerega učinek je 12.000 kVA. Letna proizvodnja obeh generatorjev bo znašala v srednjem vodnem letu okroglo 96 milijonov kWh. S to energijo bomo deloma krili tudi pomanjkanje, ki ga danes občutimo v času velike porabe — v tako zvanih koničah. Kajti jezero bo pri dvometrskem znižanju vodne gladnine vsebovalo $1,330.000 \text{ m}^3$ vode, kar predstavlja (brez dotoka Save) vodno rezervo za 3 in pol ure obratovanja z obema turbinama ali približno 55.000 kWh. Toda to ni edina korist, ki jo bomo imeli od elektrarne. Ob njenem jezeru se bodo lahko zgradila letovišča, v njem pa gojile ribe, s čimer bo Goramska dobila nov turističen

Najprej so začeli graditi desno polovico elektrarne. V ta namen so zgradili betonske pregrade, s katerimi so vodo speljali v levi del korita.

Desna polovica elektrarne je že dograjena. Sedaj se voda pretaka skozi desno pretočno polje, v levem pa že gradijo strojnico

to je že od leta 1900 nenehoma opozarjalo številne projektnični polji, široki 15 m in višino vodnega ležeči industrijski obiskante in investitorje, da bi se solki 16 m, za izpraznjevanje jezera in odvajanje visokih ali postavitvijo elektrarn od Kranja do Medvod lahko dobito odvišnih voda, katerih turbine do cenenega električno energijo.

Elektrarna ima dve zatvornični polji, široki 15 m in višina vodnega ležeči industrijski obiskante in investitorje, da bi se solki 16 m, za izpraznjevanje jezera in odvajanje visokih ali postavitvijo elektrarn od Kranja do Medvod lahko dobito odvišnih voda, katerih turbine do cenenega električno energijo.

Seveda bodo morali pravčasno zgraditi učinkovite naprave za čiščenje škodljivih naprave za čiščenje škodljivih

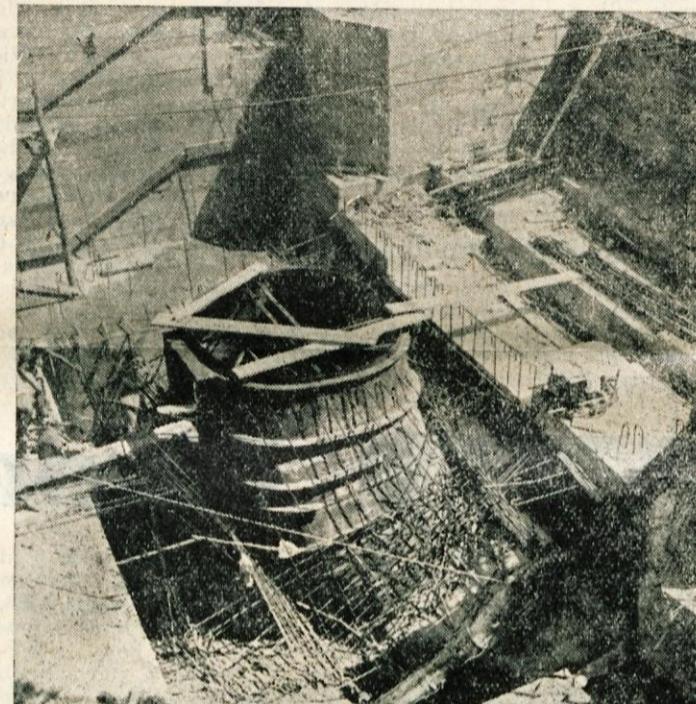
je bilo treba nad 100 tisoč Kubičnih metrov skale in vgraditi 54.000 m³ betona. Sava je v začetku graditve povzročala velike težave s svojim hudo-urniškim značajem. Včasih je v teku enega deževnega dneva pretok vode narasel od 20 m³ vod v sekundi na 800. Zaradi zožene struge je voda na gradbišču narasla tudi za 5 metrov nad normalo, preplavila gradbeno jamo in jo zasula ze usedlinami in peskom. Graditelji so morali mesece in mesece izpravljati vodo in čistiti gradbene Jame. Bile so tudi druge težave. Gradbišče nikdar ni imelo zadostnega števila delavcev. Od leta 1948 do 1950 je bila zaposlena le nekaj več kot ena četrtina potrebnih delovne sile.

Projekti za gradnjo so izdelali domači strokovnjaki. Imeli pa so težave, ker je graditev začela hkrati z izdelavo izvedbenih načrtov. Projektanti so bili vezani na podatke o elektrostrojni opremi, ki pa so jih neredno prejemali. Zaradi tega je zavlekla izdelava gradbenih načrtov in podaljšal čas graditve.

Elektrostrojno opremo so montirali večinoma strojniki in elektičarji Mariborske »Hidromontaže«. Slednji bodo tudi pozneje kar ostali v obratu. Tako bodo eventualne napake in okvare v pogonu hitro odpravljene in takoj vzpostavljeni obratovanje elektrarne.

Elektrarna Medvode bo pritočno obravnavati z desno tibrivom Savo. V nasprotnem primeru bo v prvi polovici tega leta.

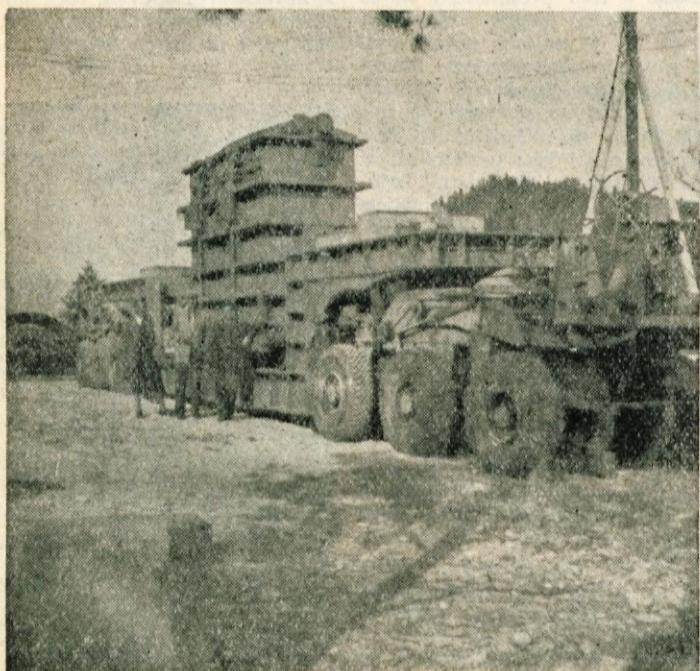
Mavčiče prične takoj graditi, ko kot graditelji dravskih elektrarn preselijo na sosedno elektrarno v Mavčičah in tako izradi zamude s podatki o oprepolnjenju začetno verigo električni, nepoznavanja razmer na trarn v zgornjem teku Save. Savi ali pomanjkanja strokov-

Slika prikazuje jekleno oblogo in armaturo za sesalno cev. Nad njo so kasneje zabetonirali špiralo in montirali turbinu

Ker se elektrarna Mavčiče nahaja 5,5 km vzdvodno od Medvod in Sava na tem odseku elektrarna Mavčiče lahko načrti na nima pritokov, bo le-ta po osvoboditvi najhitreje in lahko pravcat dvojček elektrarn v Medvodah. Dani so elektrarna na Savi.

M. M.

55 tonski transformator so pridelali s posebno prikelico, ki sama tehta 43 ton in ima nosilnost do 100 ton

Sava teče od Kranja do Medvod po 20 do 30 m globoki polje (imenovano tudi pretočno) zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drugi v pretočno polje, zapirata dve zaporstrugi in na tej dolžini pada nici, od katerih zgornja je ta za 38 metrov. To omogoča ke oblike, da se odvija voda zgraditev dveh elektrarn z 19 metrskim padcem in sicer prve v Medvodah in druge v Medvodah in drug

KZ so imele lani 77 milijonov dobička

Na nedavnjem občnem zboru Okrajne zadružne zveze so delegati kmetijskih zadrug razvijškega okraja razpravljali o uspehih in razvoju kmetijskega zadružništva. Lani so izredni tržni pogoji z lesom omogočili, da so zadruge pridobile precejšnja sredstva, ki jih bodo letos lahko investirale v kmetijstvo. S tem je bila ustvarjena tudi precej močna materialna podlaga za nadaljnji razvoj zadružništva.

Od 27 kmetijskih zadrug, kolikor jih je bilo lani v okraju, je bilo 26 aktivnih. Le ena ni poslovala z dobičkom. Pri letošnjih občnih zborih so se 4 gospodarsko šibke zadruge pridružile močnejšim: KZ Mošnje se je pridružila Kmetijski zadružni Radovljica, KZ Polje in Nomenj k Bohinjski Bistrici.

V vseh zadrugah radovljškega okraja je bolj ali manj aktivno sodelovalo 141 raznih odsekov, med katerimi so bili najštevilnejši trgovski, živinorejski, kreditni, sadjarski, lesni strojni itd. Uspeh so zabeležili živinorejski odseci, ki so začeli ponovno uvajati rodomnik in upajo, da bo to pot stvar dobro stekla. Trenutno imajo pod kontrolo 446 krav, katerih povprečna letna množnost je 1700 do 2000 litrov mleka s 3,5% tolščo. Za pospešitev živinoreje so zadruge investirale iz subvencij republikega gospodarskega sveta blizu 5 milijonov din. Za obnovno planin, zlasti planinarskih objektov. Prav tako so kmetijske zadruge določile iz svojih dobičkov 20% za pomoč gospodarstvu, ki imajo tuberkulozno živino.

Umetnih gnojil so to leto porabili že nad 30 vagonov. Koliko jih niso še nikoli. Tudi sadjarski odseci so letos postali aktivnejši. To pomlad so v kmetijskih zadrugah povsod čistili in škropili sadno drevo.

Na podlagi teh dobrih pogojev so zadruge radovljškega okraja preteklo leto napravile nad 77 milijonov dinarjev dobička, od katerih so v investicijski sklad, vložile skoraj 35 milijonov in pol, v obratni sklad blizu 29 milijonov dinarjev, ostalo pa v rezervni, kulturno-prosvetni, socialni in v druge sklade. Med zadružnike so razdelili 1.300.000 dinarjev.

Mnogo sredstev so zadruge lani vložile v mehanizacijo,

predvsem v nabavo raznih škropilnic. (S koloradskim hroščem je okužen že ves okraj.) Nabavile so 11 motornih škropilnic za krompir, nekaj motornih kostilnic, za razno drugo orodje in stroje pa so izplačali še nad 7 milijonov din. Letos spomladi so doble zadruge tega okraja 7 >Unimogov<. Ko bodo doble še priključne dele zanje, bo to precejšnji napredki v mehanizaciji kmetijstva.

Lani so imele te zadruge nad 289 milijonov dinarjev skupnega prometa. Kmetijskih pridelkov so odkupile za okoli 55.800.000 din, lesa za 124 milijonov din itd. Vidimo, da je v Bohinjski Srednji vasi, na Bejski Dobravi in v Podkorenju.

Prav gotovo je velik del krivde za tako stanje na samih kmetijskih zadrugah in na upravnem odboru OZZ, ki ni posvetil dovolj pozornosti in časa tolmačenju pomena zadružništva in stvar prepustil razvoju samemu.

v preteklih letih zelo redko dogajalo. Po dvakrat in celo večkrat so sklicevali zbole, da so potem lahko sklepali.

Kljub vsemu pa še ne morebiti biti zadovoljni, predvsem ne s tem, da je še skoraj polovica kmečkih gospodarstev zunaj zadrug. Od 2924 kmečkih gospodarstev je včlanjenih v KZ 1723 gospodarstev. Najslabiš primorja Begunje, izrazit kmečki kraj s 217 kmečkimi gospodarstvi, od katerih je v zadrugi le okoli 60. V Žirovniku so v zadrugi samo 103 gospodarstva od 238, v Bohinjski Bistrici od 319 samo 93 itd. Prav nasprotno stanje je v Bohinjski Srednji vasi, na Bejski Dobravi in v Podkorenju.

Ljudje, ki trpijo od pretiranega znojenja nog, se zelo neprjetno počutijo, čeprav pretirano znojenje in neprijeten vonj nista vedno tudi znali ne-snage. Nasprotno! Ti ljudje se navadno skrbno negujejo in običajno pazijo na snago bolj kot ostali, medtem ko včasih umazane noge ne vzbujajo neprijetnega vonja.

Nekaj za naše žene

Kako najbolje pripraviš potice

pomažemo z nadevom in potresem z orehi ali pa orehe poparimo z mlekom, dodamo maslo, sladkor, rum in jajca in pomažemo po testu. Važno je, da ga trdo zvijemo.

MAKOVA POTICA

V 3/8 litra sladke smetane zakuhaj 30 dkg stolčnega maka. Hladnemu primešaj 3 rumenjake, 20 dkg sladkorja, valnilo in 5 dkg topilga masla. Razvaljavaj kvašeno testo, nadavaj z nadevom in trdo zvij. Deni v pomazan model in ga

postavi na toplo, da vzhaja. Speci!

MEDENA POTICA

Deni v kozlico 1/2 kg medu, dodaj 15 dkg sladkorja, 10 dkg pressnega masla. To naj počasi vre kakih sedem minut. Masi primešaj 1/4 kg zmletih orehov in pusti, da se ohladi. Ohlajeno razmazi po razvaljanem testu, potresi vrhu zmletih orehov — tesno zvij in deni v pomazan model. Medeno potico pečemo počasi 1 1/2 — 2 ur

v primerno vroči pečici.

O negi nog

Tudi mi priporočljivo, če nosimo sandale na boso nogo, ker se znoj takrat suši, ne pa odpravlja. Razen tega usmje kožo neprijetno draži.

Ce se nam noge pretirano znojijo, je važno, da utrdimo kožo. Zato mi dobro, če imamo noge dalj časa v topli vodi. Dostil bolje je, če jih po umivanju izpiramo s hladno vodo. Ker pa je znoj, takor tudi milko, sam zelo alkaličen, moramo milnico dobro izprati. To najlaže dosežemo z vodo, kateri smo dodali nekaj kisla.

Vedno, kadar je mogoče, je dobro, če hodimo bosi po travni, pesku itd. Koristno je tudi, da pogosteje pijemo žajbljev čaj.

Navajamo nekaj sredstev, ki koristno omejujejo znojenje nog:

- Pri umivanju nog uporabljam 2 g hipermangana na 3 litre vode ali pa žajbljev čaj, v katerega smo vili žičko ocetne kisline.
- Pri otiranju nog vzemi dve žički salicilne kisline na 10 dl razredčenega alkohola.
- Prašek, s katerim po vsem umivanju popudramo noge in čiste nogavice:

2 žički salicilne kisline, 24 žički smukca v prahu in pol-druga žička cinkovega belila.

GASILSKI KOTIČEK

Objava 7/53

Gasilska loterija: Obveščamo vsa prostovoljna gasilska društva, da je žrebanje gasilske loterije nepreklicno 31. maja 1953. Popolna izvedba gasilske loterije je važna, ker je čisti dobiček namenjen za izboljšanje gasilske opreme, orodja in s tem požarne varnosti. Pozivamo vsa društva, da s prodajo srečki pohite ter nam nakazuje izkupiček najkasneje do 10. maja.

Društva, ki so nujno potrebna nove gasilske opreme in orodja, so prvenstveno zainteresirana, da pospešijo pridajo sreč, ker s tem sama sebi koristijo. Dolžnost slehernega gasilca pa je, da aktivno sodeluje pri razprodaji in akciji podpre, saj je namenjena z golj zavarovanju družbenega, zadružnega in privatnega.

Na podlagi teh dobrih pogojev so zadruge radovljškega okraja preteklo leto napravile nad 77 milijonov dinarjev dobička, od katerih so v investicijski sklad, vložile skoraj 35 milijonov in pol, v obratni sklad blizu 29 milijonov dinarjev, ostalo pa v rezervni, kulturno-prosvetni, socialni in v druge sklade. Med zadružnike so razdelili 1.300.000 dinarjev.

Mnogo sredstev so zadruge lani vložile v mehanizacijo,

nakupa. Priporočamo, da je treba takoj napraviti pismeno pogodbo z Gasilskim servisom glede dobave. Društva, ki ne bodo tega storila do 10. maja, bodo črtana iz seznama.

Gradnja bazenov: Društva, ki so prijavila gradnjo vodnega bazena za izboljšanje požarne varnosti in so vložila prošnje za podporo, naj nam takoj pošljejo podrobno obrazložitev o izvršenih pripravah in to: v koliko so že pričela z delom, koliko gradbenega materiala so zbrala in višino sredstev, ki jih društvo poseduje za izvedbo tega dela. Javiti je do 10. maja t. i.

Gasilske legitimacije za podporne člane: Na začetki imamo legitimacije za podporne člane, limonova lupina, 3 dkg kvasa, 1/2 kg moke, 1/2 litra mleka. Nadev: 20 dkg masla, 20 dkg sladkorja, 2 rumenjaka, 20 dkg rozin, rum. Rozine enakomerno potrešemo po razvaljanem in pomazzanem testu. Rozine naj bodo tople in napojene z rumom.

OREHOVA POTICA

Testo: 10 dkg masla, 1 rumenjak, 1 jajce, 6 dkg sladkorja, limonova lupina, 3 dkg kvasa, 1/2 kg moke, 1/4 litra mleka.

Nadev: 15 dkg masla, 10 dkg sladkorja, 2 rumenjaka, rum, 20 dkg zmletih orehov. Testo

3. MAJA MED LJUDSTVO PECE!

Koroški partizani, njih svoji, borci NOV, vsi, ki nas veseljajo spomini na Slovensko Koroško, pohitimo na tretji maj med ljudstvo Pece, ki praznuje 10. obletnico ustanovitve I. koroškega bataljona — svoj največji praznik — praznik Slovenske Koroške.

3. maja bo ob 9. uri dopoldne slavnostni program, na katerem nastopijo tudi koroški pevci iz zamejstva. Dopoldne bo nastop folklornih, pevskih in godbenih skupin. Odprte so tudi razstave iz NOB, slovenske likovne umetnosti in lovška razstava v Mežici in razstava o Koroški v Prevaljah. Iz Kranja in Jesenic voziota v nedeljo posebna vlaka preko Celovca. Informacije dajejo turistična društva.

OBJAVA

Iniciativni odbor Svobode »Lenart«, Šenčur, uprizori v zadružnem domu na Višokem 2. maja ob 9. uri dopoldne za otroke in šolsko mladino (pri ostalih predstavah otroci nimajo vstopa), 2. maja ob 16. uri, 3. maja ob 20. uri, 9. maja ob 20. uri in 10. maja ob 20. uri — HASAN AGINICO, drama v treh dejanjih.

Tudi to je za vas

GLEDALISČE

Prešernovo gledališče, Kranj

Nedelja, 3. maja ob 16. uri: Drago Gervais »Za stanovanje gre«. Izven.

Sreda, 6. maja ob 20. uri: Miroslav Krleža »V agoniji«. Red B in izven. Gostovanje Drame SNG iz Ljubljane.

Petak, 8. maja ob 16. uri: Drago Gervais »Za stanovanje gre«. Red C in izven.

Nedelja, 10. maja ob 16. uri: Drago Gervais »Za stanovanje gre«. Izven.

KINO

Kino »Storžič«: do 3. maja ameriški film »Intermezzo«.

Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri — Predstave ob 21. uri izreden program: 1. maja »Intermezzo«, 2. maja »Vsi na morje«, 3. maja »Plamen in puščica«.

Letni kino »Partizan«, Kranj:

1. maja jugoslovanski film »Vsi na morje«, 2. maja nemški barvni film »Ilmensko jezero«, 3.

maja ameriški film »Plamen in puščica«, 4. in 5. maja »Vsi na morje«. Predstave ob 19.45 uri.

V dnevih 1., 2., in 3. maja bo na letnem kinu skrb za razvedrilo pred in po končanem

filmu Kmečki kvintet in glasba, posnetna na magnetofonski trak.

Mestni kino Javornik-Koroška Bela: 1. do 3. maja angleški film »Lady Hamilton«.

Predstave: v petek ob 19. uri, v soboto in nedeljo ob 17. in 19. uri. V nedeljo dopoldne matineje istega filma. Vstopnina 10.— din.

Mestni kino »Radio«, Jesenice: 30. aprila do 3. maja jugoslovanski film »V viharju«.

Predstave ob 18. in 20. uri, razen v nedeljo ob 16., 18. in 20.

uri. V nedeljo dopoldne matineje istega filma. Vstopnina 10.— din.

Mestni kino »Plavž«, Jesenice: do 30. aprila »Očarljivi goljuf«. Predstave ob 18. in 20.

uri. 1. do 3. maja ameriški film »Prostora na soncu«. Predstave v petek in soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matineje istega filma. Vstopnina 10.— din.

Mestni kino Domžale: do 30.

aprila avstrijski film »Nesmrati valček«; 1. do 3. maja slovenski film »Jara gospoda«.

6. in 7. maja avstrijski film »Koga bogovi ljubijo«; 8. do 10. ameriški film »Ne poj mi žalostnih pesmi«.

Mestni kino Kamnik: do 1. maja francoski film »Umor v pariški četrtri«.

MALI OGLASI

Iščem za takoj pošteno, staro žensko dopoldno k majhnu otroku. Naslov v upravi lista.

Preključujem izgubljeno sindikalno izkaznico na ime Marian Benedik, Šmarjetna gora 20.

ŠTEV. 18 — LETO VI
Kranj dne 1. maja 1953

Ureja uredniški odbor. — Odg. ured. Slavko Beznik.

— Uredništvo in uprava: Kranj, Savski breg št. 2; telefon 475; tekoči račun pri Nar. banki Kranj-okol.

624 - T - 127

Izhaja vsako soboto

Letna naročnina 400 din

Polletna > 200 din

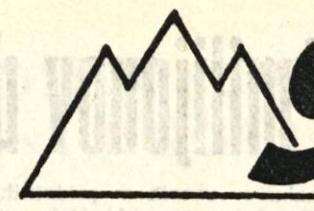
Četrletna > 100 din

Mesečna > 35 din

Posamezna številka 8 din

Prvomajska številka 12 din

OB ZLATEM JUBILEJU TOVARNE

 Triglav

Ce danes govorimo o čevljih in omenimo Tržič, potem seveda mislimo na tovarno "Triglav", bivši "Peko". Ce govorimo o "Triglavu", potem mislimo na njegove kvalitetne izdelke. In ko že gre beseda o njih, je prav, da se spomnimo kolektiva in njegovega dolgoletnega dela, v katerem se je podjetje dvignilo na tako višino.

Letos praznuje tržiški "Triglav" 50 letico svojega obstoja. Pred petdesetimi leti, leta 1903, je sin revnih kmečkih staršev, trgovski potnik Peter Kozina s sodelavcem

Kavčicem in Hietzliom ustanovil v Tržiču podjetje, ki se je bavilo s trgovanjem z izdelki domače obrti, zlasti s čevljimi. Kasneje je podjetje napredovalo po klasični poti in doživel vse faze kapitalističnega razvoja. Najprej je Kozina kupoval čevlje od okoliških čevljarskih, potem jim je dobavljal tudi usnje in drug potreben material. Nekateri čevljarski so dobili od njega toliko naročil, da so že kar postali njegovi delavci, s to razliko, da so delali doma.

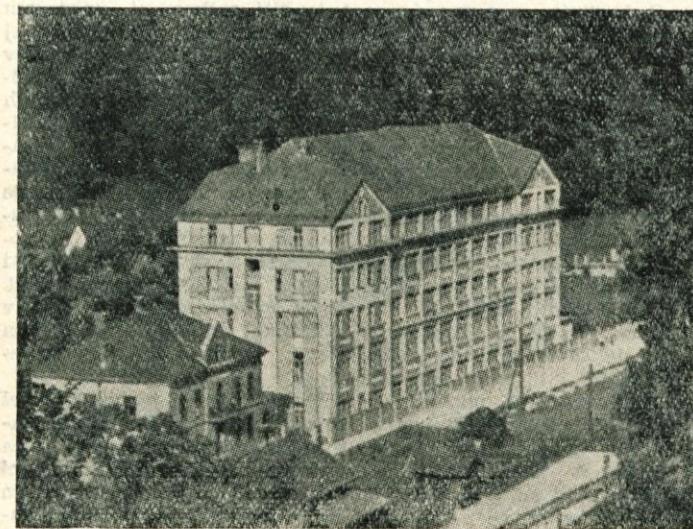
Kozina je odpravil tudi to neekonomično okoliščino. Leta 1907 je bila ustanovljena skupna čevljarska delavnica, v kateri je sprva delalo 10 delavcev, čez dve leti pa se je že pričela gradnja nove tovarne na zemljišču poleg železniške postaje. Tovarno so

projektirali po izkušnjah vodilnih čevljarskih podjetij v inozemstvu in jo opremili s takrat najnovejšimi modernimi stroji. V prvih letih je podjetje preživilo hude konkurenčne boje, ker se je moralo šele uvesti na tržišče. (Dnevna proizvodnja je takrat znašala že 350–400 parov.) Težke razmere so prisilile tedanjega lastnika, da si je moral poiskati družabnikov v vplivnih funkcijarjih tedanje Zadružne zveze in že leta 1913 je bila v trgovinski register vpisana spremembra imena podjetja. Odslej se je imenovalo "Peter Kozina & Co". Dobila je dolgoročne kredite. Med prvo svetovno vojno so kar deževala naročila za vojaške čevlje. Podjetje je dobivalo velike zasluge in tako izboljšalo gmotno stanje. Plačalo je ves dolg pri Zadružni zvezi in leta 1917 izplačalo tudi vse ostale družabnike.

Po svetovni vojni sta tovarno zadela dva težka udarca. Leta 1924 in 1925 so jo dokončno dogradili. To je bilo v najbolj kritičnem času. Zidava je zaradi naraščajočih cen stala dosti več, kakor so bili predvideli. Podjetje se je moralo ponovno zadolžiti za več milijon dinarjev. Kozina je dalje pričakoval, da se bodo cene še naprej dvigale. Nabavil je veliko zalogo, ki je vezala več milijonov dinarjev. Ko je zadolžitev pri Jadranški banki dosegla že ogromen znesek, je nastopil preobrat v valutni politiki države, ki se je pričela boriti za deflzacijo. Cene so pričele nenehno padati. Podjetje je bilo na robu propada.

V zadnjem hipu je prišla rešitev. Kozina je dosegel kompromis z denarnimi zavodi. Ostal je še naprej lastnik, banke pa so mu plačevale najemnino. Nastalo je podjetje "PEKO". Pa tudi ta družba se je moral boriti z velikimi težavami. Leta 1931. je tovarna "Bata" razpredla široko trgovsko mrežo po vsej Jugoslaviji in s svojimi sicer slabšimi toda ceneni izdelki potegnila nase ves komerčni trg. Zato se je "Peko" preusmeril na proizvodnjo kvalitetnega in modnega blaga in organiziral mrežo lastnih prodajalnih po vsej državi. Položaj se je izboljšal. Leta 1936 se je dolg že začel manjšati, naslednje leto pa je bil že skoraj poravnani.

Ko so Gorenjsko okupirali Nemci, so tovarno in vse podružnice na okupiranem ozemlju podržavili. Proizvodnjo so poenosta-

vili. Padla je kvaliteta, zlasti še zaradi sabotaznega delovanja s strani kolektiva.

Spomladni 1945 so umikajoče se okupatorjeve čete odnesle s seboj ne samo zalogo čevljev in usnja, ampak celo polizdelke, furniture in nekaj strojnih delov. Obratovanje je bilo nemogoče. Le z veliko požrtvovanostjo delovnega kolektiva se je posrečilo preskrbeli ves potreben material in manjšajoče strojne dele in že v šestih tednih priceti z delom.

Potreba po obutvi je terjala od podjetja, da poveča proizvodnjo. Medtem ko je pred vojno tovarna izdelovala 600–800 parov čevljev dnevno, se je leta 1948 dnevna proizvodnja dvignila na 1300 parov. V zadnjih letih je proizvodnja spet padla na 1300 parov, ker se je podjetje vrnilo od navadne komerčne obutve na izdelavo pravorstnih modnih, kvalitetnih čevljev. Za svoje prizadevanje je kolektiv prejel vrsto priznanj. V dobi pretečnega plana je podjetje zgradilo novo garažo za tovarne in osebne avtomobile in dva stanovanjska bloka. Po prehodu podjetja v delavsko samoupravljanje je kolektiv sklenil, da bo dvignil kvaliteto izdelkov na predvojno višino. Sklenil je, da bo častno branil renome bivše tovarne "PE-

KO" pod novim imenom "Triglav". Uspehi niso izostali. Na letosnji zagrebški razstavi usnja in obutve je delovni kolektiv prejel zlato medaljo za kvaliteto svojih proizvodov.

Od 51 predvojnih vzorno urejenih trgovin z obutvijo jih je podjetje ob osvoboditvi lahko prevzelo samo pet. Z velikimi napori je v kasnejših letih na novo uredilo še 32 poslovne, leta 1948 pa je na podobo takratnega ministra za industrijo LR Slovenije Franca Leskoška razširilo svojo proizvodnjo na 86 poslovne, od teh 64 v Sloveniji in 22 v ostalih republikah.

Ko letos "TRIGLAV" praznuje svojo 50 letnico, se člani njegovega delovnega kolektiva dobro zavedajo nalog, ki stoji pred njimi. Če bodo hoteli še izboljšati kvaliteto in dvigniti storilnost, bodo morali izpopolniti iztrošeni strojni park. V ta namen so že v stikih z inozemskimi dobavitelji. Druga naloga je zgraditev novega skladišča, za kar se že pripravljajo načrti in zbirajo sredstva, — največ v breme sklada za plače.

Ob "Triglavovem" zlatem jubileju želimo, da bi se podjetje tudi v prihodnje lepo razvijalo in zadovoljilo slehernega, ki bo kupoval čevlje znamke "TRIGLAV".

Nova moderna tovarna čevljev v Kranju

Sredi naravnega parka nedaleč od tovarne Iskra v Kranju je na desnem bregu Save zrasla velika moderna tovarna čevljev Planika. V njene ogromne, svetle delovne prostore, opremljene z modernimi ventilacijskimi in sanitarnimi napravami, se je že preselilo delavstvo Mestne čevljarske, Kranj in Tovarne čevljev, Kranj, ki je doslej delalo v prostorih, ki nikakor niso odgovarjali zahtevam sodobnega obrata. Tema dveh kolektivom se bo pridružil tudi kolektiv Industrije obutve, Ljubljana s svojim strojnimi parkom in inventarjem.

Nova tovarna je delno opremljena z novim strojnimi parkom — popolno opremo to-

varne z novim strojnimi parkom je prekinil prelom s kominformom — zato pa so stroji, s katerimi so sestavne tovarne že razpolagale, generalno popravljeni. Dani so vsi pogoji, da bo zaradi koncentracije in popolne mehanizacije postala proizvodnja znatno cenejša in da se bo pri tem kvaliteta izdelkov še dvignila.

Sortiment nove tovarne bo zelo bogat, saj bo proizvodnja razširjena na vse obstoječe vrste obutve, ki so danes vpeljane v tej stroki. Že pred začetkom obratovanja so modelarji poskrbeli za bogato kolekcijo novih vzorcev čevljev, s katerimi bo nova tovarna Planika že na jesen predstavljala kujoči publiku svoje proizvode.

Za delavstvo vseh treh tovarn, ki se fuzionirajo, je prav izboljšanje delovnih pogojev najlepša čestitka, za kar ima v dobrini meri zasluge LOMO Kranj, ki je pospešil dograditev nove tovarne, nabavil za ljubljanski kolektiv dva avtobusa za njegov prevoz na delo in določil dosedanje prostore Tovarne čevljev, Kranj za delavska stanovanja.

Glej, kak' peni se kapljica zlata...

Delovni kolektiv
trgovskega podjetja

"Vino" Kranj
čestita za 1. maj
vsem svojim
odjemalcem ter jim
želi polno veselja
in zadovoljstva

Tam, kjer je zdaj trgovsko podjetje "Vino" v Kranju, je stalo pred 8. leti staro znamerno poslopje, ki mu mimoidoči niso prerokovali dolgega življenja.

Iz skromnih začetkov skladista takratnega trgovskega podjetja "Vino", Ljubljana, se je 1947 leta osamosvojilo trgovsko podjetje "Vino - Pivo", Kranj z zapuščino, ki je bila zelo skromna. Toda marljivi gostinci niso mirovali, zasnovali so velike načrte. Delovni kolektiv, ki je bil tedaj še malošteviljen, se je oprijel dela z vso vstrajnostjo, ki je premagala še take težave in ovire. Zgradili so veliko moderno klet in jo opremili s sodobnimi napravami, cisternami, dogradila se je moderna polnilnica za vstekleničenje alkoholnih in brezalkoholnih pičač, naredili so napravo za proizvodnjo umetnega ledu, avtomatično polnilnico za pivo, zgradili garaže in uredili transportni park in nešteto drugih drobnih naprav. Danes vse to dobro služi delovnemu kolektivu, da v najkrajšem času lahko zadovolji vse potrebe širokega kroga odjemalcev in jim postreže in zadovolji s kvalitetnimi pičačami najrazličnejših vrst.

Da bi omogočili vsem odjemalcem čimlažjo dočavo pičač in drugih izdelkov, je podjetje organiziralo v Škofji Loki in Tržiču lastna skladišča, v Kranju pa za potrebe Gorenjske moderne kisarno, v kateri proizvajajo vse vrste kisa. Podjetje "Vino" v Kranju je danes zaradi kvalitetnih odprtih in vstekleničenih vin poznano že po vsej Gorenjski, prodrla pa je celo tja v obmorska letovišča našega Jadrana. Z marljivim delom in vztrajnostjo ter solidnostjo si je delovni kolektiv podjetja med slovenskimi vinskimi podjetji priboril častno mesto, kar mu vsi radi priznajo.

Delovni kolektiv

PLANIKE

industrije obutve

KRANJ

prisrčno čestita vsemu
delovnemu ljudstvu za 1. maj
in se toplo priporoča

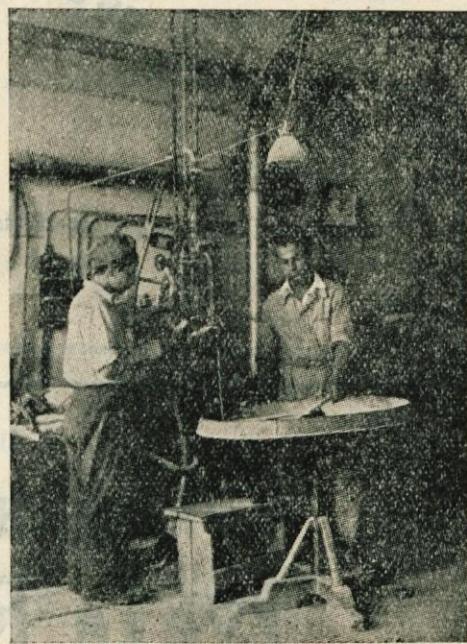
Razmišljanje ob „Savinih“ izdelkih

Tovarna gumijevih izdelkov „Sava“ je odprla v Kranju lastno trgovino, ki je imela v slabem mesecu nad milijon prometa. Kaj vse tu ne dobiš! Avtomobilske gume, plašče in zračniki za kolce, gumirano blago za dežne plašče, posteljno platno, gumijev material za obutev, vsakovrstno gumijev tehnično robo za obrt in industrijo, športne artekle, sanitarni potrebuščine, pisarniški in šolski gumijev pribor, razne cevi, predmete za dom in gospodinjstvo in ne vem kaj še vse. Tovarna izdeluje nad 2000 vrst izdelkov. Seveda vseh v izložbenem oknu nove trgovine ni videti. Tisti izdelki pa, ki so razstavljeni, so vsem všeč.

Malokdo pomici, koliko truda in značja je bilo vloženo v izdelavo slehernega teh koristnih gumijevih predmetov. Delovni proces je zelo komplikiran in na vseh delavcih, od tistih v laboratoriju do onih, ki pomagajo pri zaključni fazi delovnega procesa, leži velika odgovornost: roba mora kvalitetna v svet in — mora je biti dovolj!

Sleherni izdelek, preden ga začno množično proizvajati, v laboratoriju kemično preizkusijo. Kemična analiza je zelo važna, zakaj najmanjša površnost pri pripravljanju potrebne zmesi in pri nadalnjem proizvodnem procesu bi se temeljito maščevala. Najteže je vulkaniziranje avtomobilske gume in plaščev. Delavci se nenehno znoje od velike vročine, ki je pri tem delu neobhodno potrebna. Nič laže ni delavcem pri sajastem dvovalčniku, ki izdeluje razne zmesi, iz katereih proizvajajo v drugih oddelkih različnejše artekle. Ti ljudje so popolnoma črni od saj, kar jih ne moti, samo da dobro opravijo svoj posel. Po delu se temeljito perejo in spet so spodobni kakor vsi drugi. Ves kolektiv je dal dolej nešteto dokazov požrtvovalnosti pri delu za dvig življenjskega standarda naših delovnih ljudi. Kot vsa leta dozdaj, je tudi lani presegal družbeni plan in akumulacijo.

Borba za kvaliteto izdelkov zahteva zrelega človeka. In takih je v „Savi“ vedno več. Zato ni nič čudnega, da so nji-

Učenci gumarske šole
pri praktičnem delu

Tovarna vztrajno skrbi za vzgojo strokovnega naraščaja. Industrijska gumarska šola, ki jo je ustanovila „Sava“, je v učnih uspehih ena najboljših industrijskih šol na Gorenjskem. Šola, tečaji, predavanja — za vse se v „Savi“ močno zanimajo. Takšni ljudje so nam res potrebni pri izgradnji naše socialistične domovine!

K delavskemu prazniku - 1. maju delovni kolektiv „Save“ vsem iskreno čestita in želi mnogo uspehov!

VSEM DELOVNIM
LJUDEM ČESTITA

1.
M
A
J

GORENJSKA TISKARNA
K R A N J

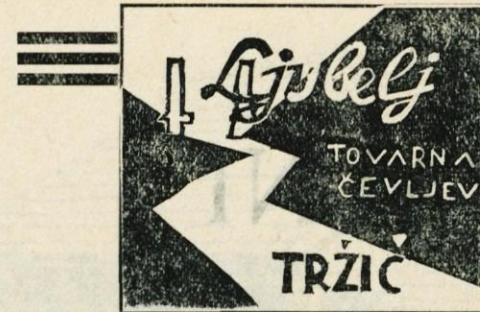
MESTNO GRADBENO PODJETJE KRAJN

ČESTITA OB DNEVU PRAZNIKA DELA VSEM NAROČNIKOM, INVESTITORJEM, KAKOR TUDI SODELAVCEM Z ŽELJO, DA DOSEŽEJO ČIMVEČJE USPEHE PRI SOCIALISTIČNI GRADITVI NASE DOMOVINE

Delovni kolektiv

Gorenjske
oblačilnice
K R A N J

ČESTITA K 1. MAJU VSEM SVOJIM NAROČNIKOM IN ODJEMALCEM TER SE JIM ŠE VNAPREJ PRIPOROČA Z VELIKO IZBIRU VSEH VRST MOŠKIH, DESKIH IN ŽENSKIH OBLAČIL

Iz skromnih začetkov 1947 leta se je mestno čevljarstvo v Tržiču vse bolj razvijalo tako, da se je iz prvotno obrtnega podjetja razvilo v letu 1952 v tovarno čevljev „Ljubelj“, Tržič, ki danes zaposluje 250 ljudi. Združila je vse dotlej raztresene delavnice v skupen prostor in tako povečala kvalitetno izdelavo vseh vrst obutve,

Kolektiv pošilja za 1. maj - praznik dela iskreno pozdrave in čestitke vsem delovnim ljudem

D E L O V N I K O L E K T I V

TOVARNE UPOGNJENEGA POHIŠTVA

D U P L I C A - K A M N I K

ČESTITA ZA PRAZNIK DELA VSEM SVOJIM ODJEMALCEM, DOBAVITELJEM TER SE ŠE NADALJE PRIPOROČA

*O delavcih, ki delajo
prejo, in njihovi tovarni*

V preteklih letih se je **Gorenjska predilnica na Trati** pri Škofji Loki trdo borila, da doseže postavljene plane. Spet in spet so se morali boriti s pomanjkanjem osnovne surovine — bombaža na eni strani in s pomanjkanjem delovne sile na drugi. Že lani pa se je to stanje bistveno popravilo. Delavsko upravljanje podjetja je rodilo prve sadove: odpadle so toge administrativne norme in podjetje je postal elastičnejše. Danes si v sili — če jim primanjkuje bombaž — pomagajo s proizvodnjo preje iz stanične volne, po kateri gotovi odjemalci prav radi posegajo.

Tovarna zalaga s kvalitetno prejo velik del tkalnic širok po Sloveniji, del svojih proizvodov pa pošiljajo tudi v druge republike. Delovni kolektiv je marljiv in strokovno zelo usposobljen, saj ima za seboj že dolgo predilsko tradicijo. Lanski družbeni plan so presegli za 5 odstotkov, akumulacije pa so odvedli kar 18 odstotkov več, kot je je bilo po planu predvidene. Iz sklada za samostojno razpolaganje, so investirali v podjetje 28 milijonov dinarjev, razen tega pa so prispevali mestni občini Škofja Loka za komunalna dela 11 milijonov dinarjev. 500.000 dinarjev so dali Turističnemu društvu v Škofji Loki, 200.000 dinarjev pa so prispevali za dograditev doma Zvezne borcev.

Investicije so porabili približno takole: Predvsem so parketirali vse delov-

ne prostore, kjer je bil do takrat cementni tlak, kar nedvomno ni dobro vplivalo na zdravje delavcev, ki so morali po osem ur prestati na golih cementnih tleh. Sorazmerno največji znesek so porabili za zgraditev vodovoda, ki ga je tako tovarna kot Trata na sploh pogrešala. Zaradi pomanjkanja vode je bila vsa Trata vedno v nevarnosti pred požarom, ki ga, v primeru, da bi izbruhnil, ne bi imeli s čim gasiti. Razen tega so adaptirali in popravili tovarniške objekte.

Tovarna ima lastno kino dvorano, ki je med najlepšimi na Gorenjskem. Za vzgojo delavstva skrbijo s predavanji, kjer strokovnjaki upoznavajo delavce s politično ekonomijo in problemi delavskega upravljanja. Veliko članov kolektiva sodeluje v delavskem kulturno prosvetnem društvu „Svobodi“, Ljudski tehniki in v športnih društvenih. V tovarni imajo foto-krožek in moto-klub. Žene delavcev se tako v proizvodnji in upravljanju kot v družbenem življenju agilno uveljavljajo. V 35 članskem delavskem svetu je zastopanih 18 žena. Žene prirejajo tudi gospodinjske tečaje in prav pridno prihajajo na tečaj PAZ. Skupno poseča tečaj 120 ljudi.

Gorenjska predilnica o bljublja ob Prazniku dela, da bo še vnaprej z enako voljo in uspehi izpolnjevala vse naloge, ki jih bo naša socialistična družba pred njo postavila in

iskreno čestita vsem delovnim ljudem k njihovemu prazniku 1. maju

DRŽAVNI ZAVAROVALNI ZAVOD PODRUŽNICA KRANJ

in vsi naši zastopniki čestitajo svojim zavarovancem ter vsemu ostalem delovnemu ljudstvu k prazniku dela

**Tovarna
celuloze in pinočana**

Goričane
pri Medvodah

čestita
svojim dobaviteljem,
odjemalcem
in delovnemu kolektivu
k prazniku dela — 1. maju

Delovni kolektiv tovarne
za elektrotehniko in
fino mehaniko

"ISKRA"

K R A N J

čestita vsem delovnim kolektivom, ustanovam in vsemu delovnemu ljudstvu

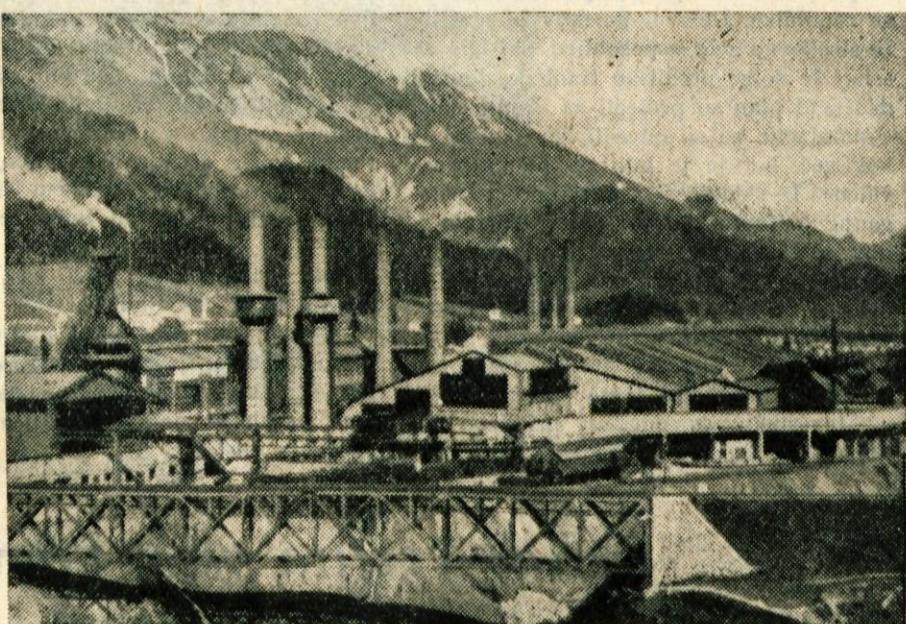
k delavskemu prazniku — 1. maju
in jim želi še več uspehov pri nadaljnji graditvi socializma

Okrajna zadružna zveza Radovljica

ČESTITA K PRAZNIKU DELA

VSEM DELOVNIM LJUDEM

*Vsem delovnim kolektivom Jugoslavije
iskreno čestitamo k najlepšemu
delovnemu prazniku
1. maju in jim želi-
mo kar največ
uspeha!*

Delovni kolektiv

**Železarne
Jesenice**

Lesno industrijsko podjetje Kranj

z obrati v Škofiji Loki, Preddvoru in Tržiču

čestita vsem svojim odjemalcem ob prazniku dela in se priporoča za nadaljnja naročila.

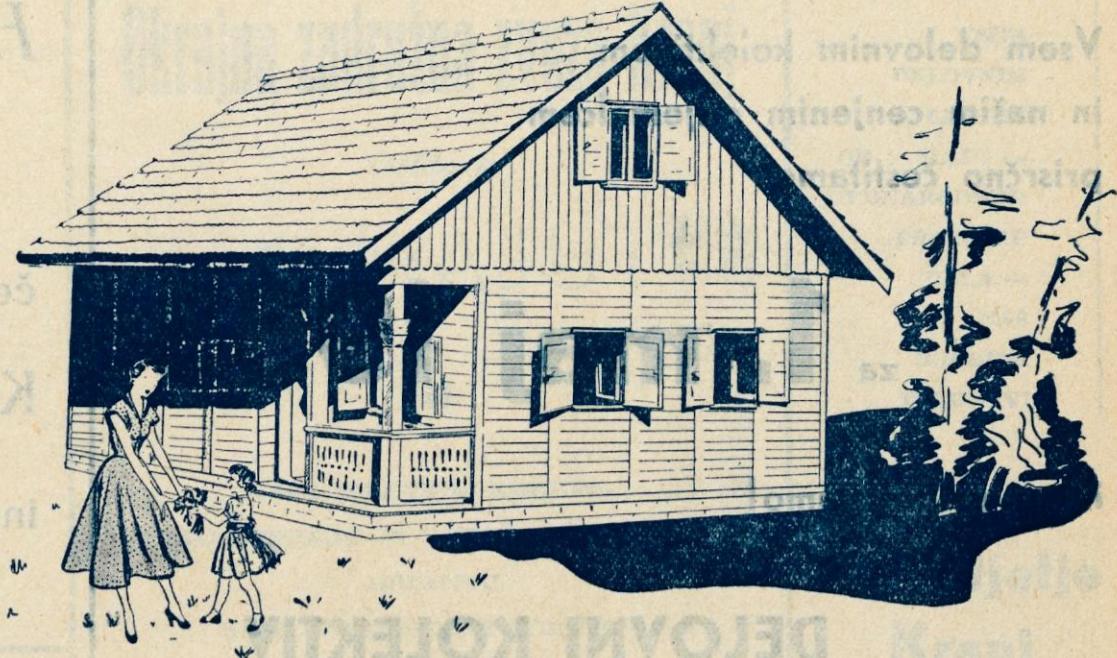
Proizvaja: prvovrstne lesene stanovanjske in wekend hišice, barake, vsakovrstne montažne konstrukcije, sobno in stavbno pohištvo, vsakovrstne zaboje, ležalne stole ter vse ostale finalne izdelke.

Prevzemamo: montažna mizarska in tesarska dela na vseh stavbah.

Cene konkurenčne!

Izdelki prvovrstni!

Načrti za lesene hišice so vedno na vpogled ter se tudi izdelujejo po željah kupca.

Vsem delovnim ljudem
čestita k prazniku dela

Ključavničarstvo - Tehnica

**R
A
N
I**

Izdeluje: jeklene valjčne zastore, opravlja vsa stavbena ključavničarska dela, popravlja tehnice vseh vrst, posteljne vložke itd.

**Mestno
prevozništvo
Kranj**

čestita k prazniku dela
1. maju

vsem svojim naročnikom
in vsemu
delovnemu ljudstvu

DELOVNI KOLEKTIV
„ELEKTRARNE SAVE“
KRANJ

čestita k prazniku dela

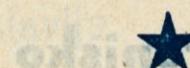

K prazniku delovnega ljudstva 1. maju iskreno čestita
vsem svojim odjemalcem

Elektro Kranj

Oskrbujemo prebivalstvo in domačo industrijo z električno energijo, gradimo daljnoveode, trafopostaje in omrežja, izvršujemo nove priključke, instalacije in vsa v to stroko spadajoča popravila.

**Trgovsko podjetje
Okrajne zadružne zveze
Kranj**

čestita k **1. maju** vsem delovnim kolektivom, kakor tudi vsem članom KZ, ter jim želi največjih delovnih uspehov na področju kmetijske proizvodnje

Vsem cenj. naročnikom čestitamo **k 1. MAJU**
in jim želimo tudi nadalje mnogo uspeha v trudu in delu za srečno bodočnost naše domovine!

**INVALIDSKO PODJETJE
„ZVEZDA“
KRANJ**

**Varaždinska tekstilna industrija
„V A R T E K S“
Poslovalnica KRANJ, Prešernova ul. 6**

čestita vsem delovnim kolektivom, ustanovam in vsemu delovnemu ljudstvu k delavskemu prazniku **1. MAJU**!

Nudimo po konkurenčnih cenah vse vrste moških, fantovskih in deških oblek, ter moške, ženske, fantovske in deške plašče

Iskreno čestitamo
k mednarodnemu delavskemu
prazniku
1. MAJU
vsem delovnim ljudem

**Kolektiv
Elektrotehničnega podjetja
KRANJ**

**Okrajni zavod
za socialno zavarovanje
Kranj**

čestita vsem zavarovancem in upokojencem okraja Kranj
k 1. maju, prazniku dela!

Vsem delovnim kolektivom
in našim cenjenim odjemalcem
prisrčno čestitamo

za 1. maj 1953

in se priporočamo!

DELOVNI KOLEKTIV

KOKRE

trgovskega podjetja
za Gorenjsko

NA VELIKO

KRANJ

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE USNJA

„STANDARD“
KRANJ

iskreno čestita k našemu največjemu delavskemu
prazniku 1. MAJU vsem delovnim kolektivom z
željo, da v nezmanjšanem poletu vztrajajo pri
graditvi srečne bodočnosti naše socialistične
domovine!

**Industrija
bombažnih
izdelkov
K r a n j**

Vsem delovnim ljudem
naše socialistične domo-
vine, ob mednarodnem
prazniku dela

1. MAJU -

plamteč pozdravl

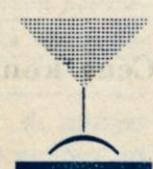
Hotel EVROPA
kavarna - restavracija

čestita vsem svojim obiskovalcem

K PRAZNIKU DELA, 1. MAJU

in se priporoča za obisk

ZNIŽALI SMO CENE

Delovni
kolektiv
podjetja

podružnica
KRANJ

**L
E
S**

ČESTITA ZA 1. MAJ 1953
vsemu delovnemu ljudstvu, zlasti pa svojim
odjemalcem

Največja zaloga pohištva na Gorenjskem je v
naši poslovalnici. Po najsolidnejših cenah pro-
dajamo in dostavljamo na dom vse vrste po-
hištva, rezan in tesan les, lesonitne in vezane
plošče, panelke in parket.

POSTREŽBA TOČNA IN SOLIDNA !

Delovni kolektiv tovarne tiskanega blaga

TISKANINA
KRANJ

čestita vsemu delovnemu ljudstvu Gorenjske

ZA DELAVSKI PRAZNIK 1. MAJ

in mu želi mnogo delovnih uspehov in zmag
pri dvigu proizvodnje

Nudimo vam priznane tiskane bombažne
tkanine: cice, delene, kretone, keper za
delovne obleke, vafel, tobraicko, cloquet,
naglavne rute in tkanine iz umetnih vlaken
(zellwolle) različnih kvalitet v najmodernejših
barvah in desenih

Solidna in točna postrežba!

Vse naštete artikle tudi izvažamo!

Mestna podjetja

„Soboplesk“, „Tapetništvo“, „Brivsko frizerski salon“

Kranj

čestitajo k 1. maju
vsem svojim odjemalcem
in se jim priporočajo

Trgovsko podjetje

„Sadje“ - Kranj

čestita vsem svojim cenjenim odjemalcem
k prazniku dela, 1. maju

ODKUPUJE IN PRODAJA vse vrste pridelkov. Nudi na veliko in malo vse vrste sadja in zelenjave v svežem, konzerviranem in predelanem stanju.

„PEKARNA“ KRANJ
s 7. poslovalnicami v Kranju

POŠILJA PRISRČNE POZDRAVE K DELAVSKEMU
PRAZNIKU 1. MAJU VSEM ČLANOM DELOVNEGA
KOLEKTIVA IN VSEM CENJENIM ODJEMALCEM

Čestitamo vsem delovnim ljudem k prazniku dela!

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE „SVILANIT“
V KAMNIKU

IZDELUJEMO:
kravate, šale, modne kmečke rute
ter frotir vseh vrst in odlične
kakovosti

KMETIJSKA
ZADRUGA
KAMNIK

čestita vsem kmetom - zadružnikom
k prazniku dela — 1. maju, z željo,
da v tem letu dosežejo še več uspe-
hov pri svojem delu.

Vsem dobaviteljem, odjemalcem
in zadružnikom, čestita k 1. maju

Lesno
podjetje OZZ
Ljubljana -
okolica
v Kamniku

Okradna zadružna zveza Kranj

čestita k

1. MAJU

VSEM DELOVNIKOM -
ZADRUŽNIKOM IN VSEMU DELOVNEMU
LJUDSTVU
NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

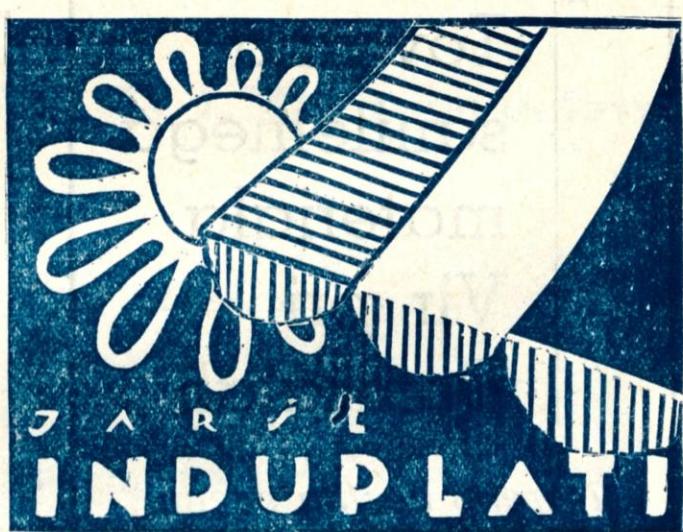
VSEM
DELOVNIK
LJUDEM
OB 1. MAJU —
MEDNARODNEM
PRAZNIKU
DELA —
NAS
BORBENI
POZDRAV!

Kino
podjetje
Kranj

1. MAJ naj bo vzpodbuda vsem
delovnim ljudem k še večjim uspe-
hom pri graditvi socialistične
Jugoslavije

Iskrene čestitke k prazniku

Papirnica
na Količevem

Praznik dela 1. maj, je simbol naših
zmag pri ustvarjanju srečnejše
prihodnosti - socializma

Industrija platnenih
izdelkov Jarše p. Domžale

čestita k temu delavskemu prazniku
vsem svojim delavcem, namešencem
in vsem delovnim kolektivom širom
po naši socialistični domovini

Vsem delovnim kolektivom iskreno čestita

ob 1. maju

tovarna usnja „Runo“ Tržič

Tudi v prihodnje se bomo trudili, da izpolnimo vse obveznosti, ki jih pred nas postavljajo interesi naše socialistične skupnosti

DELOVNI KOLEKTIV

Tekstilne zadruge z o. j. Otoče

čestita vsem delovnim ljudem ob delavskem prazniku in jim želi mnogo uspehov pri delu

Borbene pozdrave ob 1. maju -
prazniku dela, pošilja vsemu
delovnemu ljudstvu

Kemična tovarna Podnart

Delovni kolektiv Tovarne gumbov v Kamniku

ČESTITA
K PRAZNIKU
DELA
VSEMU
DELOVNEMU
LJUDSTVU

Mestno pleskarsko podjetje

„Plesk“ v Kamniku

se pridružuje borbenemu razpoloženju vseh delovnih ljudi naše domovine ob njihovem prazniku in jim čestita 1. M A J !

DELOVNI KOLEKTIV

Bombažne predilnice in tkalnice v Tržiču

čestita

vsem odjemalcem, dobaviteljem in delovnim kolektivom k prazniku dela - 1. maju

DELOVNI KOLEKTIV

Mestne šivalnice v Kamniku

ČESTITA
VSEM SVOJIM
ODJEMALCEM
K PRAZNIKU
DELA —
1. MAJU

Izdelujemo: damske in moške plašče, kostume, obleke po najnoviji modi za moške in ženske, vse ostale vrste oblačil po želji in meri.

SE PRIPOROČAMO!
CENE KONKURENČNE!
IZDELAVA KVALITETNA!

Tovarna kovana orodja Kamnik

OB
1. MAJU
VSEM
DELOVnim
LJUDEM —
NAŠ
DELAVSKI
POZDRAV!

Tovarna sanitetnega materiala Vir pri Domžalah

iskreno čestita vsemu
delovnemu ljudstvu k
1. maju

BORBENE, DELAVSKE
POZDRAVE IN ČESTITKE K
1. MAJU —

Delovni kolektiv Tovarne kovčkov in usnjениh izdelkov Domžale

GOSTINSKO PODJETJE PLANJAVA KAMNIK

čestita k prazniku dela
vsem delovnim ljudem!

Cenjene goste vabimo v
svoja gostišča »Planjko«,
»Malograjski dvor«, »Pri
kolodvoru«, »Penzionsko
gostišče Uršič« in »Ka-
varno«, kjer bodo dobro
postreženi.

Tekstilna tovarna Medvode

Ob prazniku
dela —
1. MAJU
— naš borbeni
delavski
pozdrav!

Vsemu delovnemu ljudstvu
pošiljamo iskrene čestitke

ob 1. maju

Tovarna filca v Mengšu

*Mestno remontno
podjetje Kamnik*

*Mestna komunalna
ustanova Kamnik*

K 1. MAJU —
PRAZNIKU DELA
ČESTITAJO
VSEMU
DELOVNEMU
LJUDSTVU

**Občinska
gostinska
podjetja v
Medvodah**

»PRI KOLODVORU«,
»PRI JESIHU«,
»NA KLANCU« IN
»LADJA«.
CENJENIM
GOSTOM INUDIMO
TOPLA IN MRZLA
JEDILA
TER PRISTNA
DALMATINSKA,
STAJERSKA IN
BRISKA VINA
SE PRIPOROČAMO!

Vsem delovnim ljudem čestitajo za Praznik dela!

Obrtna zbornica Kranj	Kmetijska zadruga Kranj	Krajevna gostilna Podnart	MIZARSTVO IVAN MARKELJ OTOČE
MESTNA LEKARNA K R A N J	VOJSKA FILIP SOBOSLIKAR IN PLESKAR LJUBLJANA CELOVŠKA 50	Trg. podjetje ORLOVINA KROPA	Aleksić Aleksa SLAŠČIČARNA MEDVODE
Trgovsko podjetje "PRESKRBA" KRANJ	OBČINSKO PODJETJE MESARIJA MEDVODE - GORIČANE	Križaj Karl mizarstvo S V E T J E pri Medvodah	Frante Anton Preska 41, Medvode izdelovanje harmonik in popravila klavirjev

Tovarna usnja v Kamniku

čestita vsem svojim odjemalcem, delovnim kolektivom in ustanovam ob prazniku dela - 1. maju, z željo, da dosežejo večje delovne uspehe pri graditvi naše socialistične domovine

Remontno obrtno podjetje Škofja Loka

ČESTITA K 1. MAJU VSEM CENJENIM NAROČNIKOM
IN ODJEMALCEM

IZVRŠUJE: VSA STAVBENA, ELEKTROINSTALA-
TERSKA, TESARSKA IN SLIKOPLESKARSKA DELA.
DOBAVLJA: IZ LASTNEGA KAMNOLOMA LOMLJENEC,
GRAMOZ IN VSE VRSTE OBDELANEGA KAMNA
ZA OBLOGO ZGRADB.

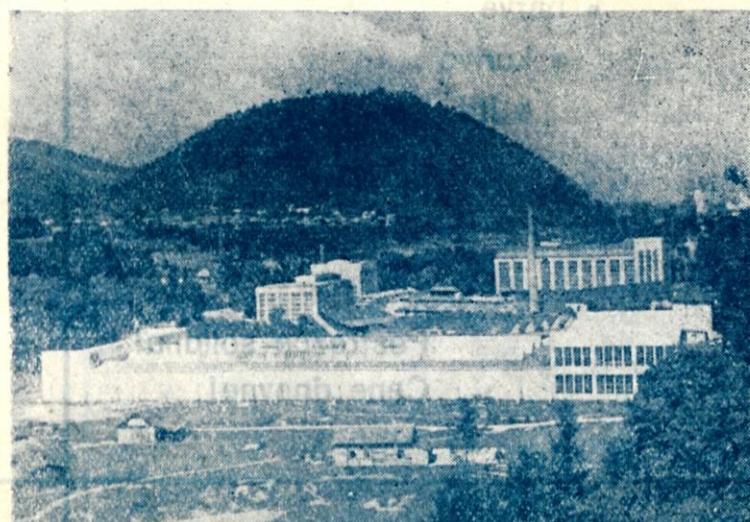
SE PRIPOROČA

"Inteksa" Kranj

TEKSTILNA TOVARNA

- PREDILNICA
- TKALNICA
- OPLEMENJEVALNICA

ČESTITA ZA 1. MAJ vsem delovnim ljudem

1. Glavno pažnjo posvečamo kvaliteti in solidni izdelavi
2. Strankam je na razpolago bogata izbira v desnih in barvah
3. Naši cefirji in ostalo blago za perilo so znani po svoji kakovosti

Izdelujemo:

Vsakovrstno blago za srajce
in perilo
Blago za ženske obleke,
pidžame, riviera
Prvorazredne flanele in
barhente
Kordžamet, velveton, du-
vetin robce, prte, prtiče
in odeje

Vsem delovnim ljudem ob Prazniku dela
mnogo veselja in zadovoljstva

**Vsem trgovskim podjetjem,
kmetijskim zadrugam in
drugim potrošnikom**

Trgovsko podjetje na veliko in malo Radovljica - sedež Lesce

NUDIMO ŠPECERJSKO, GALANTERIJSKO IN DRUGO
BLAGO PO DNEVNIH GROSISTICNIH IN MALOPRODAJ-
NIH CENAH. — TRGOVSKIM PODJETJEM IN KMETIJSKIM
ZADRUGAM DOSTAVLJAMO BLAGO PO NAROČILU V NAJKRAJSEM ČASU

Telefonsko naročajte na številko 347 in 337 Lesce, pismeno pa: Trgovsko podjetje Radovljica, sedež Lesce. — Z našo postrežbo boste zadovoljni!

**Mnogo veselja ob Prazniku dela
vsem našim odjemalcem!**

TRGOVSKO PODJETJE ŽELEZNINA JESENICE

NUDI

- železnino
- gradbeni material
- kolesa
- radioaparate
- pohištvo
- mineralne proizvode
- steklo
- rezano steklo
- barve
- kurivo
- itd.

Obiščite naše poslovalnice na Gospodvetski cesti
(bivši Klabus in Mesar)

Postrežba solidna!
Cene dnevne!

KINEMATOGRAFSKO PODJETJE JESENICE

KINO »RADIO«

KINO PLAVZ

KINO KOROŠKA BELA

LETNI KINO

vam nudijo najprimernejše razvedrilo in prikazujejo najboljše in kvalitetne filme z vsega sveta.

Kolektiv kinematografskega podjetja Jesenice čestita vsem k Prazniku dela!

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE JESENICE

čestita vsem delovnim ljudem
jeseniške mestne občine
in Gorenjske k Prazniku dela

V biféjih

KINEMATOGRAFSKEGA PODJETJA JESENICE

najdete okrepčila vseh vrst -

ALKOHOLNE IN BREZALKOHOLNE PIJACE,
SENDVIČE, KLOBASE IN DRUGE MESNE IZDELKE, PECIVO, BONBONE ITD.

Delovnim ljudem ob Prazniku dela mnogo zadovoljstva!

Mestno gradbeno podjetje Jesenice

opravlja vsa gradbena dela
gradnjo in popravila stanovanjskih
hiš
gradnjo in popravila komunalnih
naprav itd.

Ob prazniku dela vsem mnogo razvedrila!

TRGOVSKO PODJETJE „MESNINA“ JESENICE

udi v svojih poslovalnicah PRVOVRSTNO SVE-
ŽE IN PREKAJENO MESO, ŠUNKE, KLO-
BASE, SALAME IN DRUGE MESNE IZDELKE

**Vsem delovnim ljudem mnogo veselja ob
Prazniku dela!**

K 1. maju - iskrene čestitke

Trgovska zbornica OLO Radovljica sedež Jesenice

s svojimi
člani:

Trg. podjetje na veliko in malo Radovljica, — sedež Lesce
Trg. podjetje z mešanim blagom na veliko in malo Jesenice
Trg. podjetje na veliko in malo »Železnina« — Jesenice
Trg. podjetje »Rožca« — Jesenice
Trg. podjetje »Zadružnik« — Jesenice
Trg. podjetje s kmetijskimi pridelki »Kmetica« — Jesenice
Trg. podjetje »Izbira« — Bled
Trg. podjetje »Koloniale« — Bled
Trg. podjetje »Vino« — Bled
Trg. podjetje »Planinca« — Begunje
Trg. podjetje »Savica« — Boh. Bistrica
Trg. podjetje »Škrilatica« — Kranjska gora
Trg. podjetje »Orlovina« — Kropa
Trg. podjetje »Planika« — Gorje
Trg. podjetje »Železnina« — Radovljica
Trg. podjetje »Vino Gorenjka« — Jesenice
Trg. podjetje »Tobak«, Ljubljana — podružnica Jesenice
Mesarsko podjetje »Mesnina« — Jesenice
Mesarsko podjetje »Oven« — Kropa
Mestna mesarija — Bled
Mestna pekarna — Bled
Železarna Jesenice
Tovarna verig — Lesce
Tovarna nogavic in pletenin, Lesce — posloval. Radovljica
Kmetijska zadruga Jesenice
Kmetijska zadruga Blejska Dobrava
Kmetijska zadruga Begunje
Kmetijska zadruga Ljubno
Kmetijska zadruga Mošnje
Kmetijska zadruga Zasip
Trg. podjetje »Železničar«, Ljubljana — poslovalnica Jesenice
Trg. podjetje »Ribnik« — Jesenice
Krajevna mesarija Kranjska gora
Narodna banka FLRJ, podružnica Jesenice

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO JESENICE

čestita vsem potrošnikom in dobaviteljem
k Prazniku dela!

V svojih poslovalnicah na Jesenicah, Javorniku,
v Radovljici, Žirovnici in Mojstrani vam nudimo
PRVOVRSTNO TEKSTILNO,
GALANTERIJSKO IN SPECERIJSKO BLAGO

Cene konkurenčne!

Postrežba solidna!

HOTEL IN KAVARNA GRAJSKI DVOR RADOVLJICA

JE MED NAJLEPŠIMI NA GORENSKEM IN ŽE PRED
VOJNO PRIZNANO LETOVISČE

- Nudimo vam prvovrstne alkoholne in brezalkoholne pijače, okusna mrzla in topla jedila ter prijetno razvedrilo
- V kratkem odpremo popolnoma prenovljeni bar
- V kopalni sezoni bomo oskrbovali kopalniško restavracijo
- OBISČITE »GRAJSKI DVOR« V RADOVLJICI IN NAŠLI
BOSTE PRIJETNO RAZVEDRILO

Ob Prazniku dela delovnim ljudem iskreno čestitamo!

TOVARNA

„DONIT“

v Medvodah

pošilja vsem iskrene pozdrave k
prazniku dela,
1. maju

Leta 1947 je začela obratovati v Medvodah prva naša tovarna tesnil, ki je dobila ime „Donit“. Izdeluje vse vrste tesnil, ločeno še tesnila za glave motorjev, v zadnjem času pa so začeli izdelovati nove plastične mase Tektolit in Donitaks. Danes podjetje zalaga s svojimi proizvodi vso avtoindustrijo in avto-servise v Jugoslaviji. V kratkem bodo začeli svoje izdelke izvažati tudi v inozemstvo. Turčija, Egipt in Indija se zanimajo posebno za izdelek tekitolit.

Krajевno trgovsko podjetje v Medvodah

s svojimi poslovalnicami, želi vsem svojim odjemalcem in vsemu delovnemu ljudstvu, zadowolen in srečen 1. maj 1953.

KMETIJSKA ZADRUGA Trata - Kolodvor pri Škofji Loki

čestita k 1. maju vsem članom in kmetovalcem
ter jih želi še polno delovnih uspehov.

Okrajni odbor Zveze borcev NOV K R A N J

čestita vsem delovnim ljudem, borcem in aktivistom okraja Kranj ob mednarodnem prazniku delovnih ljudi — 1. MAJU.
Organizacijam ZB čestitamo tudi k dosedaj došenim uspehom pri njihovem delu.

ELEKTROTEHNA

tehnično trgovsko podjetje z elektrotehničnim materialom — LJUBLJANA

čestita

k prazniku 1. maja vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem!

Zastopstvo tovarne električnih strojev „Rade Končar“ Zagreb.

Konsignacijska skladišča inozemskega tvrdk.

Uvoz elektromateriala, ki se ne proizvaja v državi.

Iskren pozdrav k prazniku dela

1. maju pošilja vsem svojim odjemalcem delovni kolektiv

„Roleta - mizarstvo“

Kranj

Izdelujemo: lesene rolete,
lesonitne in platne zavese,
šolsko in kuhinjsko pohištvo -
Vsem se toplo priporočamo

Vsem dobaviteljem, odjemalcem
in vsemu
delovnemu ljudstvu iskren pozdrav
k 1. maju — praznika dela!

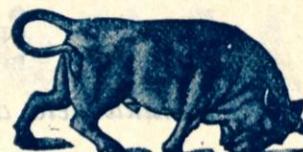
Trgovsko podjetje
„Potrošnik“
Domžale

K prazniku dela
lep pozdrav
vsem občanom in
volilcem

Občinski
ljudski odbor
Poljane

Vsem gostom in Ločanom veliko
veselja in zadovoljstva na 1. maj
želi

Mestno gostinstvo
Škofja Loka
Iskrene čestitke k 1. maju
Testenina
Škofja Loka

Mestna mesarija
v Škofji Loki

čestita 1. MAJ vsem dobaviteljem in potrošnikom.

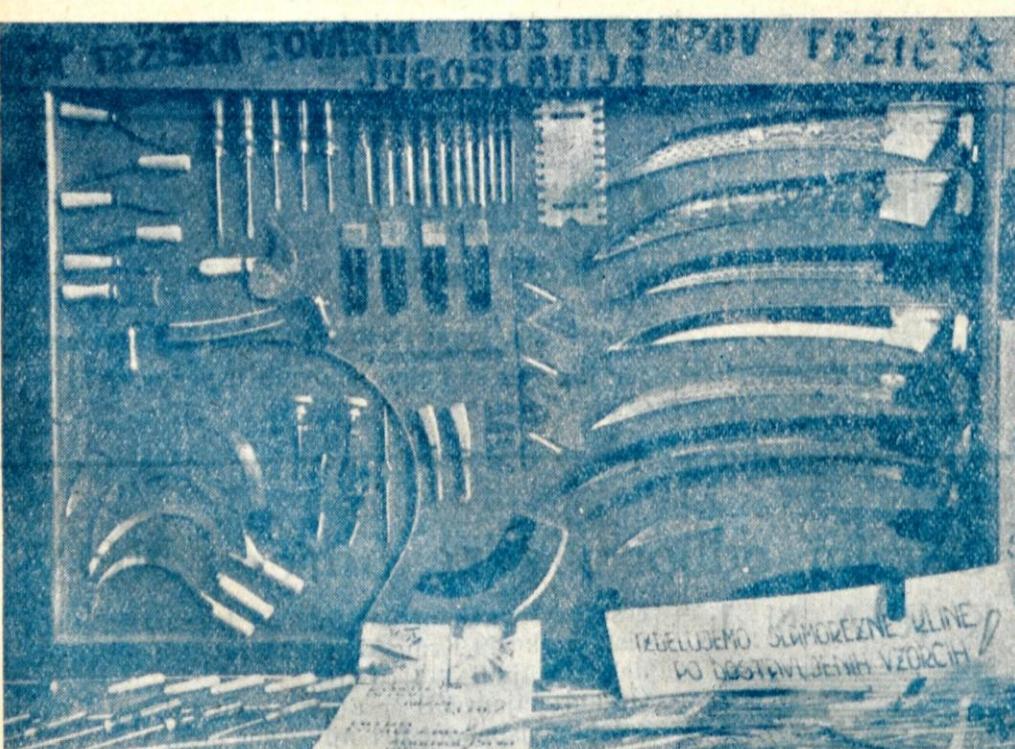
K PRAZNIKU DELA — OD-
JEMALCEM IN VSEM DE-
LOVNIM LJUDEM — LEP
POZDRAV!

Pilarna »TRIGLAV«

Tržič

TITAN - KAMNIK

TOVARNA KOVINSKIH IZDELKOV IN LIVARNA,
ČESTITA 1. MAJ VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU!

TRG POD JAHORINOVO GORO

Loka
ŠKOFJA LOKA

čestita k mednarodnemu
prazniku dela — 1. maju
vsem dobaviteljem, odjemalcem in vsemu delovnemu ljudstvu.

Delovni kolektiv čevljarsvta

„Metka“, Žiri

ČESTITA K DELAVSKEMU PRAZNIKU — 1. MAJU —
VSEM CENJENIM POTROŠNIKOM! / SE PRIPOROČAMO!

Plamteče in borbene pozdrave za 1. maj, želi vsem delovnim
kolektivom

Keramično
kemična industrija
Kamnik

OB PRAZNIKU DELA ŽELIMO VSEM GRADBENIM DE-
LAVCEM IN OSTALIM DELOVNIM LJUDEM MNOGO
SREĆE IN ZADOVOLJSTVA

Spošno gradbeno podjetje
„Projekt“ - Kranj

Pozdravljam vse delovne ljudi!

Tovarna kos in srpov
v Tržiču

Podjetje je nastalo pred 136 leti. Bila je to navadna kovačka delavnica z najprimitnejšo ureditvijo. Z neprestanim izpopolnjevanjem in boljšanjem kvalitete izdelkov je kmalu zrastla v večji obrat, ki je svoje proizvode pošiljal tudi v tujino. Takrat je bila glavni odjemalec Turčija.

Danes je podjetje že v celoti modernizirano. Razpolaga z vrsto modernih strojev. Električni pogon je zamenjal prejšnjega vodnega.

Proizvajamo: Kose vseh vrst, tudi podvodne, slamorezne in tiste za riž, srpe, slamorezna rezila, kosilne nožke, nože za reporeznice, kosirje s ključi, zeljarske nože, zobe za grablje, hmeljarske nože.

Razen poljedelskega orodja izdelujemo tudi vrsto obrtniških artiklov, ki v vsakem pogledu zadovoljujejo naše in inozemsko tržišče. Med najvažnejše prištevamo: mizarska dleta, izvijače, pleskarske lopatice, rezila za obliče, podkovsko orodje, sedlarske in gumarske nože, žlebničke itd.

Izdelujemo tudi po naročilu!

Vsem kupcem nudimo izdelke visoke kvalitete po ugodnih dnevnih cenah. Postrežba hitra in solidna!